

บทความวิจัย

เรื่อง

ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมจีนภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์จีนจากวรรณกรรม
แปลจีนเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน”

โดย

นางสาววลัยลักษณ์ นราทอง

รหัสนักศึกษา 05540691

เสนอ

อาจารย์วิมลศิริ กลิ่นบุบผา

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 109 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557

ชื่อเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมจีนภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์จีนจาก
วรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน”

ชื่อผู้วิจัย นางสาว วลัยลักษณ์ นราทอง รหัสนักศึกษา 05540691

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ วิมลศิริ กลิ่นนุบผา

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน” ประพันธ์โดย หยู่หัว แปลโดย ฌฐา เกียรติบารมี และอรินทรา ตั้งสถิตเกียรติ สำนักพิมพ์ อโนเวล พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ.2557 จากการศึกษาพบว่าสภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนภายใต้พรรคคอมมิวนิสต์ปกครองนั้น มีการพัฒนาจากสังคมประเพณีแบบเก่าไปสู่สังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวจีนค่อย ๆ สูญหายไป โดยผู้เขียนได้สะท้อนออกมาให้เห็น 5 ด้านด้วยกันคือ 1) เศรษฐกิจ พบว่าชาวจีนในชนบทยังคงมีฐานะยากจนอยู่ ถึงแม้พรรคจะพยายามออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา 2) การศึกษา พบว่าครูไม่ได้เป็นที่เคารพนับถือแก่ศิษย์ และประพฤติตนไม่อยู่ในจรรยาบรรณ 3) ค่านิยมของสังคม พบว่า วัฒนธรรมอันดีงามถูกทำลาย เพราะคนมุ่งแสวงหาความเป็นเมือง อันทันสมัย 4) ประเพณีและความเชื่อ พบว่าประเพณีดั้งเดิมถูกแทนที่ด้วยวัตถุนิยม 5) ครอบครัว พบว่าความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมจากสังคมเก่าไปสู่สังคมใหม่ที่ขาดหลักมายึดเหนี่ยว

บทนำ

เรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมจีนภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์จีนจากวรรณกรรม แปลจีนเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน”

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์การปกครองของจีนได้เปลี่ยนแปลงผ่านกาลเวลามาแล้วหลายต่อหลายครั้ง ประวัติศาสตร์สมัยหนึ่งที่น่าสนใจเพราะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนจีนในชนบท ก็คือ ช่วงที่ประเทศจีนปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ที่นำโดยประธานาธิบดี เหมาเจ๋อตุง

วีระชัย โชคมุกดา (2555 : 263-272) ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของประเทศจีนในช่วงที่ปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ ไว้ดังนี้

นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1949 พรรคคอมมิวนิสต์ ที่นำโดยประธานาธิบดี เหมาเจ๋อตุงได้เข้ามาปกครองประเทศแทนแทนพรรคชาตินิยมของประธานาธิบดี เจียง ไคเช็ค ก็ได้ปฏิรูปประเทศโดยเริ่มต้นจากการเปลี่ยนชื่อจากประเทศจีนเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีนและเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์

ต่อมาในปี ค.ศ.1950 พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เริ่มดำเนินนโยบายทำประเทศจีนให้เป็นรัฐอุตสาหกรรมโดยเริ่มจากเปลี่ยนกลไกกรรมในชนบทมาสู่อุตสาหกรรมในตัวเมือง นโยบายที่สำคัญมี 2 เรื่อง ได้แก่ 1. การปฏิรูปที่ดินตามคำมั่นที่ให้ไว้แก่ประชาชน โดยการปฏิรูปที่ดินได้เริ่มในด้านนิติบัญญัติตั้งแต่เดือนมิถุนายน ค.ศ.1950 โดยเริ่มยึดที่ดินจากเศรษฐีที่ดินมาจัดสรรใหม่ให้ชาวนาโดยเสมอภาคกัน 2.การประกาศใช้กฎหมายสมรสในปี ค.ศ.1950 ถือเป็นกฎหมายปฏิวัติวัฒนธรรมจีนขั้นพื้นฐาน เพราะเป็นการให้สิทธิเสรีภาพแก่บุคคลที่จะเลือกคู่ครองเอง และเป็นการปลดปล่อยสตรีให้หลุดจากอำนาจครอบครัว กล่าวคือสตรีเป็นแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

นโยบายปฏิรูปที่ดินดังกล่าวได้ยุติลงในปี ค.ศ.1952 เพราะรัฐสามารถปฏิรูปที่ดินให้ทุกคนถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันหรือที่เรียกว่า “นารวม” ได้แล้ว โดยจัดให้ตั้งกลุ่มสหกรณ์กสิกรรมขึ้น ให้กู้ยืมเงินลงทุน ชิมเครื่องจักรผ่อนแรงและแจกจ่ายที่ดินตามความเหมาะสม แต่การดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนไม่พอใจรัฐบาล เพราะผลของนารวมทำให้ชาวนาเดือดร้อน ขาดความกระตือรือร้นที่จะผลิตพืชผล ผลผลิตลดลง ดังนั้นในปี ค.ศ. 1958 ประธานาธิบดี เหมาเจ๋อตุงได้

เสนอโครงการเปลี่ยนแปลงชนบทให้เป็นคอมมิวนิสต์ โดยมีแนวคิดให้นำระบบคอมมูนมาใช้ เพื่อเร่งรัดทั้งอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมพร้อมกัน ในเดือนกรกฎาคม รัฐได้ขยายสหกรณ์กสิกรรมมาเป็นคอมมูน เรียกว่า คอมมูนของประชาชน นอกจากนี้ยังนำภาคครัวเรือนเข้ามามีส่วนร่วม ทำหน้าที่ทั้งการผลิตและรวมกิจการหลายอย่างทั้งอุตสาหกรรม การพาณิชย์ การศึกษา และการปกครอง

เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ภัยจากแมลงพืชไร่ การบริหารในคอมมูนไม่มีความรู้ที่มีประสิทธิภาพ อำนาจหน้าที่ไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนส่งผลให้การตั้งระบบคอมมูนในชนบทล้มเหลวลงในเดือนสิงหาคม

ภายหลังสิ้นสุดการปกครองของประธานาธิบดี เหมาเจ๋อตุง ได้มีนักเขียนแนวร่วมสมัยเกิดขึ้นจำนวนมาก “หยูหัว” เป็นหนึ่งในนักเขียนแนวนี้ที่มีผลงานโดดเด่นและถือว่าเป็นนักเขียนผู้ทรงอิทธิพลในสมัยปัจจุบันของจีน

ผลงานของหยูหัวมีทั้งนวนิยาย เรื่องสั้น และบทความ นวนิยายเล่มสำคัญที่สุดของหยูหัวคือเรื่อง “คนขายเลือด” (Chronicle of Blood Merchant) และ “คนตายยาก” (To Live) ซึ่งเล่มหลังได้นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ กำกับโดยจางอี้โหมว แต่ถูกสั่งห้ามฉายในประเทศจีน ทำให้นวนิยายเรื่องนี้กลายเป็นหนังสือที่มีขอลจำหน่ายสูงระดับโลกไปในทันที และส่งผลให้หยูหัวกลายเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงทั่วโลก

ผลงานส่วนใหญ่ที่เขาเขียนมีเนื้อหาเสียดสีการเมืองการปกครองและสะท้อนประสบการณ์ในสังคมจีน ทั้งความทุกข์ยาก และความเจ็บปวดของคนจีนในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ หนึ่งในผลงานดังกล่าวคือ นวนิยายเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน”

“เสียงร่ำไห้กลางสายฝน” เป็นนวนิยายเล่มแรกของหยูหัว ตีพิมพ์ครั้งแรกที่ประเทศจีนในปี ค.ศ.1991 สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมจีนในช่วงการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งนำโดยประธานาธิบดีเหมา เจ๋อตุง ผู้มีนโยบายเปลี่ยนแปลงชนบทให้เป็นคอมมิวนิสต์จากการศึกษาเบื้องต้น ผู้ศึกษาพบว่า วรรณกรรมเรื่องนี้ได้บรรยายให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนในชนบทที่อยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงจากสังคมเก่าสู่สังคมใหม่ อันเนื่องมาจากนโยบายนำประเทศสู่รัฐอุตสาหกรรม ดังตัวอย่าง

“หลังจากนั้นไม่นาน ทางอำเภอก็เวนคืนที่ดินในหนานเหมินเพื่อสร้างโรงงานปั่นด้าย คนในหมู่บ้านจึงกลายเป็นคนเมืองในชั่วข้ามคืน ถึงแม้ผมอยู่ไกลถึงปักกิ่ง แต่ก็ยังจินตนาการถึงความตื่นเต้นดีใจของพวกเขาได้อย่างชัดเจน แม้จะมีคนเสียใจที่ต้องย้ายออกไป ซึ่งผมคิดว่านับเป็นเรื่องเศร้าก็จริงพวกเขา กำลังสุขสันต์ ตาเฒ่าหลัวที่คอยดูแลลุงข้าวพุดกรอกหูชาวบ้านว่าสักวันหนึ่งโรงงานก็ต้องปิด แต่ที่นั่นทำกินไม่มีวันสูญสลาย”

(หน้า 23)

ไม่เพียงแต่สภาพความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลง แต่วรรณกรรมเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่ดินทำกิน อันเกิดจากนโยบายปฏิรูปที่ดินของพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งส่งผลให้ชาวนาที่มีฐานะยากจนอยู่แล้ว ต้องเผชิญปัญหาหนักขึ้น ดังตัวอย่าง

“ที่ดินส่วนของตระกูลหวังและที่ดินส่วนของครอบครัวผมซึ่งรัฐบาลจัดสรรให้ใช้เพาะปลูกอยู่ติดกันจนเป็นแปลงเดียว ตระกูลหวังมีลูกชายสองคนซึ่งถือว่าเป็นคนแข็งแรงที่สุดในหมู่บ้าน ตอนนั้นลูกชายคนโตของบ้านตระกูลหวังแต่งงานแล้ว ลูกชายคนโตของเขาอายุเท่านั้นห้าขวบ ที่หนานเหมิน การทะเลาะแย่งที่ดินเพาะปลูกเป็นเรื่องปกติ ผมจำไม่ได้แล้วว่าสาเหตุที่ทะเลาะกันครั้งนั้นเริ่มต้นจากอะไรจำได้แต่ว่าตอนนั้นเป็นช่วงเวลาพลบค่ำ ผมนั่งอยู่ข้างบ่อน้ำมองพ่อแม่และพี่ชายน้องชายของตัวเองทะเลาะกับครอบครัวหวังทั้งหกคนอย่างไม่ลดราวาสะอึกเห็นชัดว่าฝ่ายครอบครัวผมอยู่ในสถานะด้อยกว่า แค่เสียงก็ดังสู้ครอบครัวนั้นไม่ได้แล้ว โดยเฉพาะน้องชายผม เวลาใครยังออกเสียงไม่ชัดเจน ผู้หลานชายตระกูลหวังซึ่งอายุเท่ากันไม่ได้ ชาวบ้านแทบทั้งหมดพากันมามุงดู มีคนเสนอตัวจะช่วยไกล่เกลี่ย แต่ถูกทั้งสองฝ่ายไล่ไปไกล ๆ แล้วผมก็เห็นพ่อชูหมัดและฟ่งตัวเข้าไป แต่หวังเย่วจิ้น ลูกชายตระกูลหวังคว้าหมัดไว้ได้แล้วสวนกลับทันที จนพ่อล้มตึงลงบนทุ่งนา พ่อคำหวังเย่วจิ้นสาดเสียดเสียดขณะฟองรังขึ้นและลุกขึ้น แต่ก็ถูกหวังเย่วจิ้นถีบลงไปกองกับพื้นอีกครั้ง ไม่ว่าพ่อจะลุกขึ้นกี่หน ก็ถูกเขาถีบล้มลงทุกครั้ง ผมเห็นแม่ร้องลั่นและกระโจนเข้าไปหาหวังเย่วจิ้น แต่แค่เขาวาดมือออกมา แม่ก็ล้มลงไปนอนอยู่บนคันนาแล้ว พ่อกับแม่ดูเหมือนไก่ที่ถูกโยนลงน้ำและพยายามตะเกียกตะกายเอาชีวิตรอด สภาพน่าอดสูของทั้งสองคนทำให้ผมต้องเบือนหน้าหลบความอย่างเจ็บปวดใจ”

(หน้า 14)

นอกจากภาพสะท้อนความเป็นอยู่และปัญหาด้านเศรษฐกิจข้างต้นแล้ว ผู้แต่งยังได้สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากสังคมเก่าสู่สังคมใหม่ ดังตัวอย่าง

“ผู้สูงอายุกลุ่มหนึ่งในหมู่บ้านแอบเอารูปปั้นดินเผาพระโพธิสัตว์ออกมาวางบนแท่นบูชา จากนั้นก็พากันกราบไหว้และสวดมนต์อ่อนน้อมให้วิญญาณของพระโพธิสัตว์ลงมาช่วยเหลือรางวัลในนา”

(หน้า 199)

“หัวหน้าหมู่บ้านของเราเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ เขาคิดว่าชาวบ้านหลงเชื่อและพากันกราบไหว้พระโพธิสัตว์มานานเกินไปแล้ว ประกอบกับเห็นว่าคนมีหน้าที่ต้องออกมาหยุดยั้งพฤติกรรมเชื่อถือโชคลางของชาวบ้าน หัวหน้าหมู่บ้านจึงพาทหารอาสาสมัครสามนายมาป่าวประกาศให้ชาวบ้านเข้าใจข้อเท็จจริงที่ว่าคนเรามีความสามารถเหนือธรรมชาติ พร้อมกันนี้ได้เข้าตรวจค้นบ้านทุกหลังเพื่อดูว่าบ้านไหนมีรูปเคารพของพระโพธิสัตว์บ้าง หัวหน้าหมู่บ้านใช้อำนาจซึ่งไม่มีใครกล้าทัดทานมาข่มขู่ชาวบ้านที่ขลาดกลัวว่า หากใครซ่อนรูปปั้นพระโพธิสัตว์ไว้ในบ้าน จะต้องได้รับโทษฐานต่อต้านการปฏิวัติ”

(หน้า 200)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าสภาพสังคมจีนภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ที่สะท้อนจากวรรณกรรมเรื่องนี้ แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด ความเชื่อของชาวนาซึ่งเคยมีความ เชื่อในเรื่องเทพเจ้า และบาปบุญคุณโทษเป็นหลัก ก็ถูกบังคับไม่ให้เชื่อในเรื่องลัทธิเทพเจ้า มิเช่นนั้นจะถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกต่อต้านการปฏิวัติและถูกลงโทษ เพราะความเชื่อดังกล่าวขัดต่อระบอบคอมมิวนิสต์ที่เชื่อในตัวบุคคลมากกว่าสิ่งเหนือธรรมชาติ

ในอีกด้านหนึ่ง หนูหัว ผู้แต่งวรรณกรรมเรื่องนี้ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่สังคมใหม่ที่มีต่อความสัมพันธ์ของคนในสังคมหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ในวรรณกรรมเรื่องนี้เราจะได้เห็นถึงความล่มสลายของระบบอาวุโส ซึ่งเคยมีอยู่อย่างแน่นแฟ้น ในครอบครัวชาวจีน ดังตัวอย่างพฤติกรรมที่พ่อของแต่ละครอบครัวปฏิบัติต่อปู่ซึ่งอาวุโสสูงสุดในบ้าน ดังนี้

พ่อชอบต่อว่าปู่กลางโต๊ะกินข้าว เพราะเป็นช่วงเวลาที่เขาคอยอยู่ในสภาพที่มีแต่ขาดทุน เพราะนอกจากปู่จะช่วยงานอะไรไม่ได้แล้ว ยังเป็นภาระให้เขาต้องหาเลี้ยงอีกด้วย ท่ามกลางเสียงควาดคำทอจากปากของพ่อ ปู่เอาแต่ก้มหน้า ทำท่าราวกับกลัวลูกชายตัวเองหนักหนา

(หน้า 190)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าพ่อของตัวละครเอกกล้าที่จะต่อว่ากับพ่อของตนเอง แสดงให้เห็นว่า ความน่าเคารพนับถือในตัวปู่ นั้นไม่มีเลย

นอกจากจะให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของระบบอาวุโสแล้ว วรรณกรรมเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูกและพี่น้องที่ไม่แน่นแฟ้น ทั้งนี้ก็เพราะผลจากระบบเศรษฐกิจที่ตกต่ำจึงทำให้ครอบครัวจำเป็นต้องตัดสมาชิกบางคนออกไปและไม่ยินดีต้อนรับเมื่อสมาชิกคนดังกล่าวกลับเข้ามาอีกครั้ง เพราะเห็นว่าเป็นภาระต้องเลี้ยงดูสมาชิกเพิ่ม ต้องทำงานหนักขึ้นและสิ้นเปลืองอาหาร ดังเช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ “ซุนกวางหลิน” ตัวละครเอกของเรื่อง ดังนี้

“หวังลี่เฉียงถึงแก่กรรมตอนที่ผมอายุสิบสองปี ดังนั้นผมจึงเดินทางกลับมาหานานหมินคนเดียว ผมรู้สึกเหมือนเริ่มต้นชีวิตที่ถูกคนอื่นรับไปเลี้ยงอีกครั้ง ช่วงเวลานั้นผมมักรู้สึกแปลก ๆ เหมือนว่าหลังลี่เฉียงและหลี่ซิวอิงต่างหากคือพ่อแม่ที่แท้จริงของผม สำหรับผม บ้านที่นานหมินก็เหมือนสถานสงเคราะห์แห่งหนึ่ง”

(หน้า 11)

ช่วงนั้นพ่อ ไม่ค่อยสวมเสื้อ เขาจะอวดแผ่นอกที่ซุบเซียวรวมถึงซี่โครงที่ยื่น โผล่ออกมาให้ชาวบ้านเห็น แล้วบอกสาเหตุที่ทำให้เขาผอมแห้งขนาดนี้ว่า ฉันทิ้งปลิงดูดเลือดไว้สองตัวนะ ผมกับปู่คือแขกไม่ได้รับเชิญที่มาเกาะกิน แย่งข้าวปลาอาหารของซุนกวางไฉเป็นเวลาานาน

(หน้า 195)

“สาเหตุที่ผมถูกพี่ชายรังเกียจเดียดฉันท์เป็นเพราะเขาได้รับอิทธิพลจากพ่อ ทุกครั้งที่ผมปรากฏตัวขึ้นข้าง ๆ เขา เขาจะไล่ตะเพิดผมทันที ความเห็นห่างระหว่างผมกับพี่ชายและน้องชายนับวันยิ่งมากขึ้น และเนื่องจากเด็ก ๆ ในหมู่บ้านมักจะตามติดพี่ชายผมแฉ ดังนั้นพวกเราจึงเห็นห่างกันโดยปริยาย ”

(หน้า 11)

“ตอนงานศพน้องชายผม ตั้งแต่เริ่มจนจบงาน ผมยืนอยู่ไกล ๆ ไม่ได้เดินเข้าไปใกล้ ความโดดเดี่ยวและถูกทอดทิ้งกินระยะเวลายาวนานจนผมรู้สึกเหมือนไม่มีตัวตนในฐานะมนุษย์ในหมู่บ้านแห่งนี้”

(หน้า 44)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพสังคมอันและวัฒนธรรมจีนที่สะท้อนจากรรณกรรมแปลจีนเรื่อง เสียงร่ำไห้กลางสายฝน เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพอีกด้านหนึ่งของสังคมจีนชนบทภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมจีนในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์จากมุมมองของนักเขียนชาวจีนผู้นี้ จากนวนิยายแปลจีนเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน”

3. ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนเฉพาะที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน” ของ หยูหัว แปลโดย ฉฐา เกียรติบริรมิ และอรินทรา ตั้งสถิตเกียรติ สำนักพิมพ์ อโนเวล พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ.2557 เท่านั้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

- 4.1 กำหนดหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ขอบเขตของการศึกษาและ วิธีดำเนินการวิจัย
- 4.2 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- 4.3 วิเคราะห์นวนิยายเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน” ในด้านสภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์
- 4.4 สรุปผลการศึกษาและเสนอผลการวิเคราะห์ตามรูปแบบบทความวิจัย

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 5.1 ทำให้ทราบถึงสภาพสังคมและสภาพวัฒนธรรมจีนในช่วงที่อยู่ภายใต้ การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ ผ่านมุมมองของผู้เขียนวรรณกรรมเรื่อง เสียงร่ำไห้กลางสายฝน
- 5.2 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษานวนิยายเรื่องอื่นต่อไป

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นอกจากวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน” ที่ผู้เขียนพยายามนำเสนอแนวคิด และผลกระทบจากการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์แล้ว ผู้ศึกษายังศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมจีน ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

วีระชัย โขคมุกดา (2555)เขียนหนังสือเรื่อง “150ปี ประวัติศาสตร์จีนยุค ‘ป่วยไข้’ ” โดยกล่าวถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคคอมมิวนิสต์ที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมจีน เช่น นโยบายการปฏิรูปที่ดินที่รวบรวมที่ดินทั้งหมดให้ตกเป็นของรัฐบาล ทำให้ชาวจีนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง หรือ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบก้าวกระโดดที่พัฒนาด้านเกษตรและอุตสาหกรรมไปพร้อมกัน ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจตกต่ำ เนื่องมาจากทุกอย่างตกเป็นของส่วนรวมไปหมดแล้วทำให้ประชาชนขาดแรงจูงใจในการทำงาน นอกจากนี้พรรคคอมมิวนิสต์ยังได้ปลูกฝังแนวคิดไม่ให้เชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ และล้มล้างระบบชนชั้น ส่งผลให้ประเพณีดั้งเดิมและระบบอาวุโสเกิดการเปลี่ยนแปลง

ดำรง ฐานดี (2544) เขียนหนังสือเรื่อง “สังคมและวัฒนธรรมจีน” โดยกล่าวถึงสภาพสังคมจีนที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบบคอมมิวนิสต์ ระหว่างปี ค.ศ. 1949-1976 ผู้เขียนกล่าวว่า รัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับภาคการผลิตมากกว่าการบริการและการบริโภคได้ซื้ออัญพิชจากขาวนาในราคาต่ำ ส่งผลให้ชาวนายยังคงมีฐานะยากจนและมีการบังคับให้บัณฑิต ปัญญาชนรวมทั้งสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ในเมืองจำนวนมาก ออกไปตั้งถิ่นฐานในชนบทเพื่อใช้แรงงานในภาคการเกษตร ผลที่ตามมาคือ มีจำนวนแรงงานมากเกินไปในภาคเกษตรกรรม

เขียน วีระวิทย์ (2519) เขียนหนังสือเรื่อง “การเมืองและการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน” โดยกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของสถาบันครอบครัวจีนก่อนและหลังการปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ ผู้เขียนกล่าวว่าในอดีตสถาบันครอบครัวจีนมีบทบาทสำคัญทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และการเมือง นอกจากนี้ยังยึดหลักลัทธิขงจื้อในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย ภายหลังจากพรรคคอมมิวนิสต์ปกครองได้มีการปฏิวัติระบบครอบครัวเพื่อเปลี่ยนแปลงสถาบันครอบครัว และความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เพราะเห็นว่าระบบครอบครัวในอดีตไม่สอดคล้องกับระบอบของคอมมิวนิสต์ คือ ไม่อำนวยความสะดวกให้มีการพัฒนา

อุตสาหกรรม และไม่อำนวยความสะดวกถึงผลประโยชน์ส่วนรวม การแสดงความจงรักภักดีต่อรัฐเป็นสิ่งที่คอมมิวนิสต์ต้องการในการปฏิบัติ มากกว่าความจงรักภักดีต่อครอบครัว จากการปฏิบัติครอบครัวดังกล่าว ทำให้ชีวิตส่วนบุคคลในครอบครัวจีนถูกจำกัดอย่างมาก เวลาที่มีการรณรงค์ทางการเมืองก็เกิดกระแสว่ามีบุตรประณามบิดา มารดาว่าเป็นพวกส้ายหลัง ไม่ทันสมัย นอกจากนี้พิธีกรรม ประเพณีการบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับคนชราในจีนยังถูกลดบทบาททางสังคมอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กนกอร เกตุพงษ์ชัย (2553) ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “คนขายเลือด” โดยศึกษาประเด็นหลักที่ผู้เขียนนวนิยายต้องการนำเสนอผ่านวรรณกรรมเรื่องนี้ ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายแปลจีนเรื่อง “คนขายเลือด” มีเนื้อหาหลักที่สะท้อนถึงปัญหาของประชาชนจีนส่วนใหญ่ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของประธานาธิบดีเหมา เจ๋อ ตุง ทั้งไม่ได้รับการศึกษาเพราะไม่มีนโยบายสนับสนุนการศึกษาในระบบ ไม่มีทรัพย์สินเป็นของตัวเอง แม้แต่ปัจจัยสี่ที่เป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ทำให้ตัวละครเอกต้องขายเลือดตัวเองเพื่อนำเงินมาซื้อสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว การขายเลือดของเขาแสดงให้เห็นว่าไม่มีสิ่งใดที่เป็นของตัวเองนอกจากชีวิตและเลือดเนื้อ

นฤมิตร สอดสุข (2552) เขียนบทความเรื่อง “ผีเสื้อ” และ “เมฆเหินน้ำไหล”: นวนิยายฉายภาพเปรียบเทียบสังคมจีน ยุคปฏิวัติวัฒนธรรมกับยุคสี่ทันสมัย” โดยวิพากษ์การเมืองจีนยุคปฏิวัติวัฒนธรรม และช่องว่างทางสังคมของจีนระดับครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า สภาพสังคมทางการเมืองของจีนวุ่นวาย เกิดความขัดแย้งทางอุดมการณ์ระหว่างแนวทางการเปิดรับทุนนิยมกับแนวทางต่อต้านทุนนิยมในการพัฒนาไปสู่สังคมคอมมิวนิสต์จีนของคน 2 รุ่นคือ คนรุ่นอาวูโตและมีอำนาจบารมีในพรรคกับคนเยาวชนรุ่นใหม่ จากแนวคิดที่ไม่ตรงกันดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างวัยในครอบครัว เช่นพ่อต้องการสั่งสอนลูกโดยอาศัยประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่ง แต่ลูกกลับมีความคิดของคนรุ่นใหม่ที่ไม่ต้องการตกอยู่ภายใต้การบงการชี้แนะของใคร วรรณกรรมเรื่องดังกล่าวยังสะท้อนสังคมจีนตามแบบ “เรื่องแต่งแฝงเรื่องจริง” ที่ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นการวิพากษ์การเมืองจีนยุคปฏิวัติวัฒนธรรมที่เน้นการบรรลุเป้าหมายอุดมการณ์ปฏิวัติสังคม

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้นเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในด้านสภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนที่อยู่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ในวรรณกรรมเรื่องเสียดังกล่าวให้กลางสายฝนและจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่ายังไม่มีใครศึกษาวรรณกรรมแปลจีนเรื่องดังกล่าวประเด็นเดียวกับที่ผู้ศึกษาสนใจ ดังนั้นในบทความผู้ศึกษาจึงจะศึกษาวรรณกรรมเรื่อง “เสียดังกล่าวให้กลางสายฝน” ในด้านภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมจีน ในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์

เรื่องย่อ

วรรณกรรมเรื่อง เสียดังกล่าวให้กลางสายฝน เป็นเรื่องราวของคนจีนในชนบทแห่งหนึ่งชื่อหนานเหมิน ซึ่งในขณะนั้นประเทศจีนปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมควบคู่กันไป เรื่องราวดำเนินไปผ่านมุมมองของตัวละครเอกคือ ชุนกวงหลิน จากสภาพครอบครัวที่ยากจน ทำให้เขาถูกยกให้เป็นลูกบุญธรรมของนายทหารคือหวังลี่เฉิง กับภรรยาของเขาชื่อ หลี่ซิวอิง ภายหลังจากที่หวังลี่เฉิงเสียชีวิต เพราะถูกจับได้ว่าเป็นผู้กับภรรยาของเพื่อนร่วมงานได้ฆ่าตัวตาย ชุนกวงหลินจึงได้เดินทางกลับมายังหนานเหมิน บ้านเกิดอีกครั้ง แต่ก็พบว่าครอบครัวที่ยากจนของเขาไม่ยินดีต้อนรับเขา เพราะคิดว่าเขาเป็นตัวอุปมงคลที่ทำให้บ้านไฟไหม้ ทำให้ครอบครัวยิ่งลำบากมากขึ้น ชุนกวงหลินจึงถูกคนในครอบครัวละเลย เมื่อชุนกวงหลินวัย 12 ขวบ กลับมาอยู่ที่บ้าน เขาได้มองเห็นความเป็นไปในครอบครัวและความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมชนบท ภายใต้อำนาจการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ ทั้งในด้านที่ดินทำกิน ความยากจน ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม การศึกษาและพฤติกรรมของคนรอบตัวที่ปฏิบัติต่อกัน จนกระทั่งเขาเติบโตขึ้นและแยกย้ายไปอยู่ที่เมืองอื่น ทุกครั้งที่กลับมาเยี่ยมบ้าน เขาก็ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสภาพบ้านเมืองในชนบทแห่งนี้

ผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนที่ หยูหัว ผู้แต่งวรรณกรรมนำเสนอผ่านเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน” ผู้ศึกษาพบว่าวรรณกรรมเรื่องนี้ได้สะท้อนสภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนชนบทในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ 5 ด้านด้วยกัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. เศรษฐกิจ

ข้อมูลจากหนังสือ 150 ปีประวัติศาสตร์จีนยุคป๋ายไช่ได้กล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจของจีนในช่วงสงครามกลางเมืองไว้ว่า “นับตั้งแต่เกิดสงครามกลางเมืองระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์เป็นต้นมา สภาพเศรษฐกิจของประเทศจีนอยู่ในสภาวะวิกฤต กล่าวคือ การค้าขายเป็นไปด้วยความลำบาก ข้าวของมีราคาแพง ในขณะที่ประชาชนจีนมีฐานะยากจนและอดอยาก” (วีระชัย, 2555:251)

จากการศึกษาวรรณกรรมเรื่อง เสียงร่ำไห้กลางสายฝน พบว่า เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นปกครองได้ออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของทั้งประเทศ รวมไปถึงชนบทและพัฒนาไปสู่ความทันสมัย สภาพเศรษฐกิจในชนบทจีนที่ปรากฏในเรื่องจึงได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจากอดีตของชนบทจีนในด้านต่าง ๆ โดยผู้แต่งได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวจีนในชนบท ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงมีผลต่อการดำรงชีวิตของชาวจีนในชนบทไว้ดังนี้

1.1 ความยากจน

วรรณกรรมเรื่อง เสียงร่ำไห้กลางสายฝน ผู้แต่งได้บรรยายให้เห็นถึงสภาพสังคมชนบทจีนที่ประชาชนจีนยากจนตั้งแต่ในช่วงที่เกิดสงครามกลางเมืองระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์ จนเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์เริ่มเข้ามีบทบาทปฏิรูปเศรษฐกิจประชาชนก็ยังยากจนอยู่ โดยเล่าผ่านความทรงจำของปู่ขุนกวางหลิน ประชาชนจีนต้องกลายเป็นผู้ลี้ภัยสงคราม อีกทั้งข้าวของก็ราคาแพงขึ้น ทำให้ประชาชนในขณะนั้นที่ยากจนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ต้องประสบเคราะห์

ซ้ำกรรมซัดเข้าไปอีก ดังตัวอย่างในฉากที่ซุนโหว่หววนปู่ของซุนกวางหลินซึ่งประกอบอาชีพช่างหินทำสะพาน ต้องเอาชีวิตรอดจากสงคราม ปู่และลูกมือต้องเที่ยวเร่งงานทำ เมื่อไม่มีงานจึงหันมารับจ้างทำงานทุกอย่างไม่ว่าเหนื่อยแค่ไหนแต่ทำความสะอาดศพหรือขุดหลุมศพ

ซุนโหว่หววนยังคงตะลอนไปทั่วประเทศเช่นเดิม เขากับลูกมือเดินทางฝ่าห่ากระสุน ลูชน้ำข้ามเขาท่ามกลางการสู้รบระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ ขณะเดียวกันก็เป็นช่วงเวลาข้าวขาดหมากแพงพอดี ในเวลาแบบนี้จะมีใครยอมควักกระเป๋าจ่ายเงินให้พวกเขาแสดงผลงานศิลปะอีกจริงไหม พวกเขาเที่ยวเร่งงานทำราวกับขอตาน

(หน้า 171)

สุดท้ายปู่กับลูกมือจึงจำต้องละทิ้งอุดมการณ์อันบริสุทธิ์นั้น และรับจ้างทำทุกสิ่งที่ไม่เว้นแม้แต่ทำความสะอาดศพหรือขุดหลุมศพ เพราะนี่คือวิธีเดียวที่ทำให้มั่นใจว่า พวกเขาจะไม่กลายเป็นศพอยู่กลางป่า จนกระทั่งคืนหนึ่ง พวกเขาถูกกองกำลังของพรรคก๊กมินตั๋งซุ่มยิง เพราะเข้าใจคิดว่าเป็นทหารกองโจรของพรรคคอมมิวนิสต์ ที่แย่ที่สุด ช่างหินผู้เปี่ยมด้วยอุดมการณ์ล้ำสมัย ก็ถึงคราวต้องแยกจากกันหากไม่จากไปก็คือจากตาย

(หน้า 172)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ตัวอย่างที่ยกมาเป็นเหตุการณ์ที่บรรยายสภาพความเป็นอยู่ของชาวจีนในช่วงเกิดสงครามกลางเมืองขณะนั้น ปู่และลูกมือต้องดิ้นรนทำทุกวิถีทางเพื่อเอาชีวิตรอดตลอดช่วงเวลานั้นลูกมือบางคนถูกยิงตายเพียงเพราะเข้าใจคิดว่าเป็นคนของพรรคคอมมิวนิสต์ พวกเขาไม่ได้รับการช่วยเหลือใด ๆ จากรัฐบาล สุดท้ายพวกเขาต้องละทิ้งอาชีพของตน และแยกย้ายกันไป

แม้ซุนโหว่หววนจะมีชีวิตรอดกลับบ้านได้ แต่เขาก็ยังคงยากจนอยู่ดี ซุนโหว่หววนจึงเป็นเสมือนตัวแทนของชาวจีนที่ได้รับผลกระทบอันเลวร้ายจากสงครามกลางเมืองครั้งนี้ ดังในตัวอย่างฉากดังกล่าว

เวลานี้ซุนโหว่หววนอับจนหนทางที่จะสานต่ออาชีพบรรพบุรุษได้อีก ในวัยเพียงยี่สิบห้า เขาถูกบีบให้ต้องล้มระสความสิ้นหวังเหมือนพ่อของตนในวัยเกษียณ เมื่อใกล้เทศกาลตรุษจีน ผู้หนุ่มแน่นก็เดินทางกลับบ้านบนถนนที่มีแต่ฝุ่นคลุ้งด้วยสีหน้าอมทุกข์และเหนื่อยอ่อนราวคนแก่ ปู่กลับถึงบ้านที่แสนยากจนโดยพกพาความยากจนมาเพิ่มด้วย ซุนโหว่หววนกลับถึงบ้านในสภาพเสื้อผ้าขาดวิ่นและปราศจากเงินติดตัวแม้แต่เพียงเดียว เวลานั้นพ่อของเขาได้ไปเยือนยมโลกแล้ว

ส่วนแม่นอนแผ่หายใจราวรินอยู่ข้าง ๆ ศพของพ่อ นี่คือช่วงเวลาที่มืดมนที่สุดในชีวิตวัยหนุ่มของปู่ ภายในบ้านไม่มีทรัพย์สินมีค่าใด ๆ ที่พอจะเอาไปจำนำได้อีก มีหน้าซำยังเป็นช่วงเทศกาลตรุษจีน ปู่จึงไม่รู้จะไปขายแรงงานที่ไหนเพื่อแลกกับพินสั๊กกอง เมื่อถึงเช้าวันปีใหม่ ซุนโฮ่วหยวนผู้ائبจนหนทางก็แบกศพของพ่อพาดบ่า วิ่งฝ่าลมหนาวไปในเมือง ตอนนั้นปู่ในวัยหนุ่มของผมนุตรีคิดจะนำศพของพ่อตัวเองไปจำนำ ซุนโฮ่วหยวนอ่อนวอนเฝ้าแก่โรงรับจำนำทั้งน้ำตานองหน้า เขาต่อว่าตัวเองว่าเป็นลูกทมิฬ แต่ที่ต้องทำอย่างนี้เพราะไม่มีหนทางอื่นแล้ว เขาบอกเฝ้าแก่ว่า

“พ่อของผมตายแล้ว แต่ผมไม่มีเงินฝังศพให้เขา ส่วนแม่ถึงจะยังมีชีวิตอยู่แต่ตอนนั้นนอนป่วยหนักอยู่บนเตียง และผมก็ไม่มีเงินรักษา ถือว่าทำบุญเถอะนะเฝ้าแก่ อีกไม่กี่วันผมจะกลับมาไถ่พ่อคืน”

เฝ้าแก่โรงรับจำนำเป็นชายชราอายุราวหกกว่าปี ชั่วชีวิตของเขาไม่เคยได้ยินว่าสามารถนำศพมาจำนำเป็นหลักประกันแลกเงินได้ เขาเอามืออุดจมูกก่อนโบกมือไล่พลางพูดว่า

“ไม่ละ ๆ ที่นี้ไม่รับจำนำพระโพธิสัตว์ทองคำหรอก”

เนื่องจากเป็นวันขึ้นปีใหม่ เฝ้าแก่จึงอยากจะพูดแต่คำที่เป็นสิริมงคล ปู่ทวดของผมจึงได้รับเกียรติให้เป็นถึงพระโพธิสัตว์ทองคำที่ประเมินค่ามิได้

(หน้า 173)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าปู่ของซุนกวางหลินเป็นเหมือนตัวแทนของชาวจีนในชนบทที่ต้องผจญกับความยากจน ซึ่งเป็นผลกระทบจากสงคราม เขาไม่มีเงินติดตัว ไม่มีเสื้อผ้าดี ๆ ใส่ ภายในบ้านของเขาก็ไม่มีทรัพย์สินมีค่าใด ๆ จากสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้บีบบังคับให้เขาถึงกับต้องนำศพของพ่อตัวเองไปจำนำ เพื่อนำเงินมาฝังศพให้พ่อ และรักษาแม่ที่ป่วย แต่ก็ถูกโรงรับจำนำปฏิเสธ แสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมที่เลวร้าย ผู้คนยากจนมากขึ้น ไม่มีทรัพย์สินเป็นของตัวเอง ทำให้ถึงกับต้องนำศพมาจำนำเพื่อแลกเงิน

อย่างไรก็ตาม หลังพรรคคอมมิวนิสต์เข้ามาปกครองประเทศและมีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจนก็ไม่ได้หมดไป ครอบครัวยุคชาวจีนในเรื่องยังคงดำรงชีวิตแบบตามมีตามเกิด ดังเช่น

ฉากที่ มีอยู่ปีหนึ่ง ฝนตกหนักมากในหมู่บ้านเหมิน ทุ่งนาเริ่มกลายเป็นสีโคลน ทุกคนในหมู่บ้านต่างทำอะไรไม่ถูก

ตาเผ่าหลวง คนในหมู่บ้านซึ่งมีหน้าที่ดูแลช้างเอาแต่เช็ดน้ำตาอยู่น้ำธารณีประคอง
เขาประกาศคำคาดการณ์ในแง่ร้ายกับชาวบ้านว่า “เห็นทีปีนี้พวกเราคงต้องไปเป็นขอทานเขากิน
แล้วละ”

(หน้า 198)

1.2 ที่ดินทำกิน

จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์พบว่า หลังจากที่พรรคคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายชนะสงคราม
กลางเมืองแล้ว พรรคได้จัดตั้งระบบคอมมูนมาขึ้นซึ่งก็คือการพัฒนาทั้งอุตสาหกรรมและ
เกษตรกรรมควบคู่กัน ไปเพื่อตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาเงินให้กลายเป็นรัฐอุตสาหกรรมภายหลัง
หลังจากปฏิรูปที่ดินจัดสรรให้ชาวนาแล้ว “ในปี 1958 การเปลี่ยนแปลงชนบทให้เป็น
คอมมิวนิสต์ก็เริ่มขึ้น โดยรัฐได้จัดตั้งระบบคอมมูนขึ้นมา” ส่งผลให้ทุกอย่างตกเป็นของ
ส่วนรวม รวมถึงที่ดินเพาะปลูก แต่ก็เกิดปัญหาเมื่อในระบบคอมมูนขาดการบริหารจัดการที่ดี
ขาดคนมีความรู้เข้ามาจัดการ “ทำให้ในปี 1961 พรรคจึงมีนโยบายผ่อนปรนทางด้านเศรษฐกิจ
ขึ้นมา โดยให้ชาวนามีกรรมสิทธิ์ในที่ดินบ้างพอสมควร” (วีระชัย, 2555:272-274)

ในวรรณกรรมเรื่องนี้ผู้แต่งได้สะท้อนปัญหาที่ดินทำกินของชาวจีนชนบทโดยผู้แต่งได้
ยกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของซุนกวงหลินทะเลาะแย่งที่ดินเพาะปลูกกับตระกูลหวัง
เพราะต่างฝ่ายต่างคิดว่าตนเองมีสิทธิ์ที่จะเป็นเจ้าของที่ดินแห่งนี้ สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลขาด
ประสิทธิภาพในการแบ่งสรรปันส่วนที่ดินให้แก่ประชาชน

ที่ดินส่วนของตระกูลหวังและที่ดินส่วนของครอบครัวผมซึ่งรัฐบาลจัดสรรให้ใช้เพาะปลูก
อยู่ติดกันจนเป็นแปลงเดียว ที่หนานเหมิน การทะเลาะแย่งที่ดินเพาะปลูกเป็นเรื่องปกติ ผมจำไม่ได้
แล้วว่าสาเหตุที่ทะเลาะกันครั้งนั้นเริ่มต้นจากอะไรผมนั่งอยู่ข้างบ่อน้ำ มองพ่อแม่และพี่ชายน้องชาย
ของตัวเองทะเลาะกับครอบครัวหวังทั้งหกคนอย่างไม่ลดราวาสอก พี่น้องตระกูลหวังจึงรีบไปหยิบ
ฉมวกแทงปลามาถึง พี่ชายผมกวัดแกว่งอโต้พุ่งเข้าหาฉมวกแทงปลา เมื่อต้องเผชิญหน้ากับคน
บ้านนี้ไม่กลัวตายอย่างที่ชายผม ในที่สุด ทั้งคู่ก็โยนฉมวกแทงปลาทิ้งแล้ววิ่งหนีอย่างไม่คิดชีวิต

(หน้า 14-15)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า จากเหตุการณ์ทะเลาะแย่งที่ดินเพาะปลูก ครอบครัวของซุนก
วงหลินเป็นฝ่ายชนะได้ที่ดินไปเพาะปลูก แต่ปัญหาการแย่งที่ดินยังคงมีอยู่เนื่องจากในหมู่บ้าน

ขาดคนที่มีความรู้ในการจัดการบริหารมาดูแล อีกทั้งไม่ได้กำหนดหน้าที่ให้ชัดเจน ทำให้ชาวนาในหมู่บ้านต่างต้องแก้ไขปัญหากันเอง

1.3 อาชีพ

ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจีน ระบุว่าในอดีตประเทศจีน มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นแบบเกษตรกรรม ประชากรร้อยละ 80 เป็นชาวนามีฐานะยากจน (สาธารณรัฐประชาชนจีน, 2558)ซึ่งในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์เข้ามาปกครองนั้น สภาพเศรษฐกิจของจีนอยู่ในช่วงตกต่ำ พรรคจึงได้ออกนโยบายก้าวกระโดด (Great Leap Forward) ซึ่งเน้นการพัฒนาไปที่ "ภาคการเกษตร" และ "ภาคอุตสาหกรรม" ส่งผลให้การทำงานแบบในอดีตเริ่มเปลี่ยนแปลงไปโดยมีเตาหลอมเหล็กเกิดขึ้นตามชนบท ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ (วิระชัย โขคมุกดา, 2555:270)

ในวรรณกรรมเรื่องนี้ผู้แต่งได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจที่ภายนอกดูเจริญเติบโตทันสมัย แต่ในความเป็นจริงแล้วบุคคลส่วนใหญ่ที่ได้รับความสุขสบายเหล่านี้กลับเป็นบรรดาข้าราชการที่ทำงานให้กับพรรคคอมมิวนิสต์ ส่วนประชาชนระดับล่างกลับต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีวิต เพราะสภาพเศรษฐกิจยังคงตกต่ำ ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ในฉากที่ขุนกวางไฉพ่อของขุนกวงหลินได้เจออีว์ต้าซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จากเมืองหลวงเดินทางมาหานานเหมินเพื่อตรวจตราภาคเกษตรกรรมระหว่างทางทั้งสองก็สนทนากันไป โดยผู้แต่งได้บรรยายสิ่งที่เกิดขึ้นกับทุ่งนาสองข้างทางไว้ว่า

ชาวนานั้นไม่เพียงแต่ทำนาอย่างเดียว เนื่องจากผลผลิตที่ได้ต้องมอบให้กับรัฐทั้งหมด ตามนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้ชาวนาต้องหารายได้อื่นเสริม เช่น การปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

เวลานั้น ชาวบ้านต่างกำลังรอดูจากระลงบนแปลงผัก พอลมพัดโชย ผมได้กลิ่นอุจจาระจาง ๆ ลอยมา

(หน้า 12)

ในที่สุดความโกรธของแม่ก็ปะทุออกมาตอนที่กำลังรดปุ๋ยอุจจาระลงในแปลงผัก

(หน้า 56)

ตอนนั้นผมมีใช้สูงติดต่อกันสองวัน วัน ๆ ได้แต่นอนอยู่บนเตียง ปรจวบเหมาะกับตอนนั้นแม่แพะที่บ้านออกลูกพอดี ทุกคนในบ้านจึงไปรวมกันที่โรงเลี้ยงแพะ มีผมนอนอยู่ในบ้านคนเดียว ระหว่างที่สติเริ่มเลือนราง ผมได้ยินเสียงโหวกเหวกโวยวายดังมาจากโรงเลี้ยงแพะเป็นระยะ บางครั้งก็มีเสียงร้องแหลมของพี่น้องผมด้วย

(หน้า 16-17)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ถึงแม้พรรคคอมมิวนิสต์จะออกนโยบายช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างไรก็ไม่สามารถทำให้ฐานะของชาวนาดีขึ้นได้ ชาวนายังคงยากจนเหมือนเดิมสังเกตได้จากการทำเกษตรของคนในชนบทที่ยังคงใช้วิธีแบบดั้งเดิม แสดงให้เห็นว่าชาวนายังไม่มีฐานะที่ดีขึ้น แม้จะมีการเพิ่มงานในส่วนของอุตสาหกรรมก็ตาม

นอกจากนี้ในวรรณกรรมยังกล่าวถึงอาชีพทหารซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ ดังนั้นพรรคจึงมีบทบาทอย่างมากในการเป็นเข็มทิศชี้แนะนโยบายที่สำคัญในการป้องกัน การต่อสู้ และการเสริมสร้างความมั่นคงภายในประเทศ ซึ่งในสายตาของประชาชนทหารเป็นอาชีพที่มีฐานะสูงส่งและมีเกียรติ ดังในฉากที่หวังลี่เฉียงปรากฏต่อหน้าครอบครัวของซุนกวงหลิน

หวังลี่เฉียงซึ่งสวมชุดทหารเต็มยศปรากฏตัวในตอนนั้น เขาคือคนพราดความทรงจำของผมที่เกี่ยวกับหนานเหมินไปห้าปี หวังลี่เฉียงเป็นผู้ชายรูปร่างสูงใหญ่ เขาจึงมือผมออกไปจากหนานเหมิน และพาไปขึ้นเรือไอน้ำที่ส่งเสียงดังปุ่น ๆ เรือลำนั้นแล่นตามแม่น้ำที่ทอดยาวจนมาถึงเมืองชื่อว่ซุนตั้ง ตอนนั้นผมไม่รู้ว่าพ่อแม่ยกผมให้คนอื่นแล้ว

(หน้า 9)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า การที่พ่อแม่ยกซุนกวงหลินให้กับหวังลี่เฉียงซึ่งเป็นทหารนั้นถือว่าเป็นเกียรติอย่างมาก เพราะหวังลี่เฉียงมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีจึงสามารถเลี้ยงเด็กคนหนึ่งให้เติบโตมีชีวิตที่ดีได้กว่าตนเองซึ่งเป็นชาวนาจน ๆ

อาชีพรับราชการในสมัยพรรคคอมมิวนิสต์ปกครองนั้น ถือเป็นอาชีพที่ปฏิบัติตามคำสั่งของระบบบริหารภายในพรรค เพราะแต่ละคนจะได้ไปปฏิบัติหน้าที่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ดังนั้นเมื่อบุคคลเหล่านี้เข้ามาตามชนบท คนในชนบทจะรู้สึกว่าเป็นกลุ่มคนที่น่ายกย่องเพราะมีการศึกษา

เป็นปัญญาชนดังในฉากที่เมื่อขุนกวางหลินเห็นพ่อของซู่อู๋และซู่หังซึ่งเป็นเพื่อนข้างบ้านเป็นครั้งแรก

พ่อของพวกเขาเป็นหมอที่โรงพยาบาลในตัวเมือง หลังเลิกงาน ผมมักจะเห็นคุณหมอผิวขาว สะอาดสะอาดและมีน้ำเสียงอ่อนโยนคนนี้เดินอยู่บนถนนสายเล็ก ๆ ด้วยท่าทางสงบและสุขุม

(หน้า 16)

ฉากที่ขุนกวางหลินเห็นครูสอนดนตรีเป็นครั้งแรก

ในบรรดาครูสอนชั้นมัธยมทั้งหมด คนที่สร้างความประทับใจและติดตรึงใจผมที่สุดคือ ครูสอนดนตรีซึ่งมีบุคลิกแบบผู้ดี เขาเป็นครูคนเดียวที่สอนพวกเราด้วยภาษาจีนกลาง ผมมองครูด้วยความชื่นชมเสมอมา ความสง่างามที่ไม่เหมือนใครเป็นแบบฉบับในการวางตัวของผมในภายหลัง เมื่อผมเป็นผู้ใหญ่

(หน้า 88-89)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าในสายตาของขุนกวางหลินซึ่งเป็นเด็กบ้านนอกนั้น เมื่อได้เห็นคนที่ประกอบอาชีพหมอ หรือครู เขาจะรู้สึกเทิดทูนและยกย่อง เพราะบุคคลเหล่านั้นมีบุคลิกที่แตกต่างจากคนในหมู่บ้านซึ่งไม่มีการศึกษาและไม่รู้จักการวางตัวที่ดีในสังคม

จากการที่พรรคคอมมิวนิสต์ปกครอง มีเป้าหมายในการพัฒนาชาติให้ทันสมัย หนึ่งในนั้นคือการพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้เจริญ เมื่อเศรษฐกิจเจริญแล้วแต่กลับมีการกระจายรายได้อย่างไม่เป็นธรรมเกิดขึ้น ส่งผลให้ยังคงมีประชาชนยากจนอยู่ เมื่อมีรายได้ที่น้อยทำให้คนบางกลุ่มต้องหาอาชีพอื่นเสริมไปด้วยเพื่อหาเลี้ยงชีพ ดังในฉากที่เฟิงอู๋ซิงซึ่งเป็นโสเภณีถูกตำรวจเข้าจับกุม

เฟิงอู๋ซิงไม่ได้กลับมาอาศัยอยู่ที่หนานเหมิน แต่เธอไปพักในตัวเมือง พ่อหม้ายหมาด ๆ ้วยห้าสิบปีคนหนึ่งให้เธอเช่าห้องสองห้อง คั้นแรก เขาออกไปหาเฟิงอู๋ซิงถึงบนเตียง ซึ่งเธอก็ไม่ได้ปฏิเสธเขา พอถึงสิ้นเดือน

เมื่อชายคนนั้นทวงค่าเช่าบ้าน เธอตอบเขาไปว่า “ฉันจ่ายให้ตั้งแต่คืนแรกแล้วไง” นี่อาจเป็นจุดเริ่มต้นของการขายเรือนร่างเพื่อหาเลี้ยงชีพของเธอ ในเวลาเดียวกัน เธอก็ได้ทำงานเป็นลูกจ้างล้างเยื่อพลาสติก

(หน้า 143)

คืนเคียวกันนี้เอง บนดึกเก่าทรุดโทรมในชนบทแห่งนั้น ร่างเปลือยเปล่าของเฟิงอู๋ซิงและลูกค้าคนหนึ่งของเธอก็ประจันหน้ากับตำรวจที่บุกเข้ามา ตำรวจนำตัวเฟิงอู๋ซิงไปโรงพัก ผู้หญิงที่ไม่ค่อยพูดคนนี้ เวลาอยู่ต่อหน้าตำรวจกลับพูดเจื้อยแจ้วด้วยน้ำเสียงเรียบ ๆ เธอบอกตำรวจว่า “เสื้อผ้าที่พวกคุณสวมอยู่ รวมถึงเงินที่พวกคุณได้ก็เป็นเงินของประเทศทั้งนั้น พวกคุณก็ดูแลเรื่องของประเทศไปสิ ของที่อยู่บนตัวฉันเป็นของฉัน ไม่ใช่ของประเทศ ฉันจะนอนกับใครก็เรื่องของฉัน ของของฉัน ฉันดูแลเองได้ ไม่ต้องเดือดร้อนพวกคุณมาดูแลให้”

(หน้า 145)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า การมีโสเภณีเกิดขึ้นสังคมยุคนี้ แสดงให้เห็นว่าสภาพเศรษฐกิจของสังคมในยุคนั้นตกต่ำ มีการกระจายรายได้ไม่ทั่วถึง ประชาชนระดับล่างไม่ได้รับการดูแลจากรัฐบาลส่งผลให้ความรักนวลสงวนตัวของสตรีในอดีตจึงไม่มีความสำคัญสำหรับยุคนี้ แม้เฟิงอู๋ซิงจะมีอาชีพเป็นลูกจ้างล้างเยื่อพลาสติกอยู่แล้วแต่รายได้ไม่เพียงพอ ทำให้เธอเลือกที่จะทำอาชีพโสเภณีด้วย เพื่อเพิ่มรายได้ของเธอ

1.4 การพัฒนาเศรษฐกิจ

ในวรรณกรรมเรื่องนี้ยังได้บรรยายให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่พรรคคอมมิวนิสต์เริ่มเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชนบทตามระบบคอมมูนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบก้าวกระโดดที่เน้นการพัฒนาทั้งเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมควบคู่กันไป ส่งผลให้เมืองหนานเหมินได้รับการพัฒนาไปด้วย ซึ่งคนในหมู่บ้านต่างก็ยินดีที่หมู่บ้านของตนจะได้รับการพัฒนาให้ทัดเทียมกับในเมือง ดังในตัวอย่างจากต่อไปนี้

ฤดูใบไม้ผลิ ปี 1958 เจิ้งอู๋ต้าในขณะนั้นเป็นเจ้าของที่ฝ่ายตรวจตราภาคเกษตรกรรม ได้เดินทางมาหนานเหมิน ได้พบกับซุนกวงโจ้วสมัชชุนุ่ม แล้วเจ้าหน้าที่จากเมืองหลวงก็เริ่มพูดคุยกับชาวบ้านที่เขาพบเจอระหว่างทาง ในตอนนั้น ฟุงนามีสิ่งแสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองกระจายอยู่ทั่วไป นั่นคือเตาหลอมก่อด้วยอิฐหลายเตาซึ่งผุดขึ้นกลางนาข้าวผืนใหญ่ที่เต็มไปด้วยต้นกล้า

เจิ้งอู๋ต้าถาม “สังคมแบบคอมมูนประชาชนดีหรือเปล่า”

“ดีสิ” ซุนกวงโจ้วตอบ “ได้กินข้าวฟรีด้วย”

เจิ้งอู๋ต้าขมวดคิ้วถาม “พูดแบบนี้ได้ยังไง”

(หน้า 74)

นอกจากนี้ผู้เขียนยังบรรยายให้เห็นถึงตัวอย่างของการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นส่วนหนึ่งของระบบคอมมูน โดยเริ่มจากในเมืองเป็นที่แรก ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ความรุ่งเรืองของโรงงานต่อเรือในเมืองปรากฏชัดขึ้นอีกครั้งในความทรงจำเรือคอนกรีตลำแรกที่พวกเขาต่อเดินทางมาถึงหนานเหมินพบกับพี่ชายวิ่งไปดูที่ริมน้ำ แสงแดดในอดีตช่างสดใส ลายส้อมมายังแม่ผู้อ่อนวัยของผม น้องชายของผมนั่งแนบอกแม่และเบีกตาโพล่ง ส่วนพ่อหัวเราะเบีกบาน วิ่งเท้าเปล่ามาที่คันทา ที่ริมน้ำมีคนยืนอยู่เนืองแน่น ช่วงเวลาที่ทำให้ผู้คนตื่นตื่นระทึกใจคือเมื่อเสียงตีฆ้องเล่นกลองดังอีกทีท่ามกลางเสียงโห่ร้องดีใจจากคนทั้งสองฝั่ง ผมเห็นเรือคอนกรีตแล่นเข้ามา บนเรือมีเชือกเส้นขาวห้อยอยู่หลายเส้น ดิดกระดากหลายสีไว้เต็มไปหมด ดูราวดอกไม้บานสะพรั่งอยู่กลางอากาศ เด็กหนุ่มลืบลกว่าคนที่อยู่บนเรือพากันตีฆ้องและกลองอย่างมีจังหวะจะโคน

(หน้า 8)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนบรรยายให้เห็นถึงบรรยากาศที่สวยงาม ทุกคนในหมู่บ้านต่างพากันมาที่ริมน้ำอย่างหนาแน่นทั้งสองฝั่งด้วยความรู้สึกตื่นตื่น และให้ความสนใจกับเรือคอนกรีตลำแรกที่มาจากเมือง แสดงให้เห็นถึงความเจริญ ความทันสมัยที่ไม่มีในชนบท เมื่อคนในหนานเหมิน เห็นความเจริญดังกล่าวแล้วก็แสดงสีหน้า ท่าทางด้วยความยินดีบ้าง โห่ร้องด้วยความดีใจบ้าง

นอกจากนี้ยังมีฉากที่บรรยายให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในชนบทจีนไปสู่สังคมสมัยใหม่ ที่เน้นการแก้ไขปัญหาคาความยากจนของชาวจีน และพัฒนาประเทศไปสู่สังคมอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง หลังจากเปลี่ยนผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ หนานเหมินก็ถูกพัฒนาจากเมืองเกษตรกรรมกลายเป็นเมืองอุตสาหกรรมไปในที่สุด

หลังจากนั้นไม่นาน ทางอำเภอก็เวนคืนที่ดินในหนานเหมินเพื่อสร้างโรงงานปั่นด้าย คนในหมู่บ้านจึงกลายเป็นคนเมืองชั่วข้ามคืน ถึงแม้ผมจะอยู่ไกลถึงปักกิ่ง แต่ก็ยังจินตนาการถึงความตื่นตื่นดีใจของพวกเขาได้อย่างชัดเจน ตาเต๋าหัวที่คอยดูแลขังข้าวพุดกรอกหูชาวบ้านว่า

“สักวันหนึ่ง โรงงานก็ต้องปิด แต่ที่นาทำกิน ไม่มีวันสูญสลาย”

หลายปีถัดมา เมื่อผมกลับไปเยี่ยมบ้าน ได้พบตาเต๋าหัวโดยบังเอิญที่ปากซอยแห่งหนึ่งในเมือง ตาแก่ผู้สวมเสื้อผ้าฝ้ายขาด ๆ สกปรก ๆ บอกผมอย่างภาคภูมิใจว่า

“ตอนนี้ฉัน ได้รับเงินเกษียณแล้วนะ”

(หน้า 23)

หลังจากนั้นสิบกว่าปี ผมได้กลับไปเยี่ยมบ้านเกิดอีกครั้ง ผมเดินทางเพียงลำพังจนถึงหนานเหมินในเวลาตอนกลางคืน ตอนนั้นหนานเหมินซึ่งผันตัวเป็นเมืองอุตสาหกรรมไม่ได้ส่งกลิ่นอุจจาระจาง ๆ มาแตะจมูกผมพร้อม ๆ กับลมที่พัดโชยยามค่ำคืนเหมือนเมื่อก่อนแล้ว และผมก็ไม่ได้ยินเสียงพลิวไหวของพีชพรรณธัญญาหารด้วย

(หน้า 24)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าเมื่อหนานเหมิน ถูกพัฒนาจากสังคมเกษตรกรรมยุคเก่าที่เน้นการเพาะปลูก ทำนาแบบล้าหลังไปสู่สังคมอุตสาหกรรมแบบใหม่ที่มีโรงงานและเครื่องจักรที่ทันสมัยถึงแม้จะทำให้ชีวิตของคนในหมู่บ้านสุขสบายขึ้นมากกว่าเมื่อก่อน แต่ผลจากการพัฒนาดังกล่าวก็ทำให้วิถีการทำเกษตรกรรมของสังคมแบบเก่าหายไปเช่นกันและผู้ที่เคยประกอบอาชีพชาวนาอย่างตาเผ่าหลัวก็ไม่ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากการแต่งกายที่ขาดวินและสกปรก

2. การศึกษา

หลังจีนปกครองด้วยพรรคคอมมิวนิสต์ระบบการศึกษาของจีนได้เปลี่ยนแปลงจากในอดีตไปอย่างมาก ข้อมูลจากบทความในเว็บไซต์สาธารณรัฐประชาชนจีน (2558) ได้กล่าวถึงระบบการศึกษาของจีนสมัยพรรคคอมมิวนิสต์ปกครองไว้ว่า

ระยะที่สาม ระยะการปฏิรูปการศึกษาของจีนในช่วง ค.ศ. 1958-1960 ระยะนี้การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเพราะการเมืองเข้ามามีบทบาทโดยตรงในการจัดการศึกษา (Politics in Command) การศึกษาในระดับพื้นฐาน (Basic Education) ได้กระจายไปสู่ทุกภูมิภาคของจีนและประชาชนชาวจีนได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น จุดมุ่งหมายในการปรับปรุงการศึกษาในระยะนี้เพื่อผสมผสานวัฒนธรรมแบบใหม่กับเทคโนโลยีเข้าด้วยกันถึงแม้ว่าเวลาในช่วงนี้จะน้อยแต่ก็เป็นจุดเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของจีน ซึ่งทำให้ในปี ค.ศ.1962เกิดการปฏิวัติวัฒนธรรมของจีนขึ้น(Cultural Revolution)ทำให้การศึกษาของจีนต้องได้รับการทบทวนใหม่ซึ่งเป็นผลให้การศึกษาของจีนมีความเจริญมากขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบว่าถึงแม้ความเจริญทางการศึกษาจะขยายมาถึงชนบท แต่ในวรรณกรรมเรื่องนี้ผู้แต่งได้สะท้อนให้เห็นว่าระบบการศึกษาที่ขยายตัวเข้ามาในชนบทนี้ได้ส่งผลให้ทัศนคติระหว่างเด็กนักเรียนกับครูเปลี่ยนแปลงจากเดิม ดังต่อไปนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์

เมื่อคนในชนบทได้รับเอาเจริญทางการศึกษาเข้ามาบวกกับความเจริญทางเศรษฐกิจในยุคนี้ ส่งผลให้ทัศนคติของเด็กนักเรียนโดยเฉพาะเด็กที่มีฐานะทางครอบครัวสูงกว่าเด็กทั่วไปเริ่มมีความคิดที่ไม่เห็นความสำคัญของครูอาจารย์ เพราะคิดว่าตนเองมีฐานะร่ำรวยสูงกว่า ไม่จำเป็นต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนครู ดังในฉากต่อไปนี้

ฉากที่ชูหังลูกชายของหมอชูซึ่งเป็นหมอประจำในเมือง ทำทนายครูสอนดนตรีด้วยการเอารองเท้าวางไว้บนขอบหน้าต่างและเอาเท้าวางบนโต๊ะเรียนแต่ครูสอนดนตรีก็ยังร้องเพลงต่อไป

จวบจนกระทั่งจบไปหนึ่งบทเพลง ครูสอนดนตรีจึงหยุดเล่นหีบเพลง เขายืนขึ้นและพูดกับชูหังว่า “กรุณาสวมรองเท้าด้วยครับ”
ชูหังหัวเราะว่า “ไม่สนใจคำพูดของครู เหนั่งอยู่เก้าอี้ หัวเราะจนตัวโยนพลงหันมาพูดกับพวกเราว่า “คูลี เขาใช้คำว่า ‘กรุณา’ กับข้าด้วยวะ”
ครูสอนดนตรียังคงความเป็นผู้ดีไว้และพูดต่อว่า
“กรุณาอย่าหยาบคายนะครับ”
คราวนี้ชูหังหัวเราะจนแทบบ้าเขาหัวเราะจนไอคอกแฉกพลงคบน้ำออกตัวเองแล้วพูดว่า
“เขาพูดว่า ‘กรุณา’ อีกแล้ววะ ตลกฉิบหาย ข้าทำงานท้องจะแตกตายอยู่แล้วนี่”

(หน้า 89-90)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สภาพสังคมในยุคนี้ให้ความสำคัญกับคนที่มีฐานะร่ำรวยกว่า ส่งผลให้ความเคารพในตัวครูอาจารย์เริ่มลดลง สังเกตได้ว่าชูหังไม่ได้ใช้สรรพนามเรียกครูสอนดนตรีว่า “ครู” แต่ใช้คำว่า “เขา” แทน แสดงให้เห็นว่าในสายตาของชูหังครูเป็นเพียงบุคคลแปลกหน้าที่ไม่จำเป็นต้องให้ความเคารพหรือเชื่อฟัง

2.2 พฤติกรรมของครู

ในวรรณกรรมเรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าระบบการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ครูบางส่วนก็มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมคือ ครูไม่อยู่ในจรรยาบรรณ ดังเช่นครูสอนดนตรีและครูหลินที่ครอบครัวยุติต่อรัฐ ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ฉากที่ความสัมพันธ์ของครูสอนดนตรีกับนักเรียนหญิงชื่อ เฉลี่ย ถูกเปิดเผย

ไม่นานนักความสัมพันธ์ลับ ๆ ระหว่างเฉลี่ยกับครูสอนดนตรีก็ถูกเปิดโปง รสนิยมชมชอบผู้ชายที่เป็นผู้ใหญ่ทำให้เธอเผลอเข้าสู่อ้อมกอดของครูสอนดนตรี

(หน้า 121)

เหตุการณ์นั้นทำให้ครูสอนดนตรีถูกจับเข้าคุก ห้าปีถัดมา เขาได้รับการปล่อยตัวและถูกส่งไปสอนที่โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในชนบท เขาอาศัยอยู่ในบ้านที่เก่าและโทรม ต้องเดินข้ามถนนจีโคเลนเพื่อไปสอนเด็กชนบทร้องเพลงและเต้นรำทุกวัน

(หน้า 123-124)

ฉากที่ครูจิงซิงให้เล่าให้ซุนกวงหลินฟังว่าครูหลินโดนจับ และลาออกไปแล้วเพราะครอบครัวของเธอปกปิดข้อมูลแก่รัฐว่าเป็นเจ้าของที่ดิน

จิงซิงให้ยิ้มน้อย ๆ ก่อนบอกผมอย่างมีลึกลับคมในว่า “เธอถูกจับแล้วละ ครอบครัวของเธอเป็นเจ้าของที่ดิน แต่เธอปิดบังมาตลอด มีคนส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบ ความจริงก็เลยเปิดเผย”

ผมตกใจจนทำอะไรไม่ถูก ครูหลินถูกจับอย่างนั้นหรือ เมื่อไม่กี่วันก่อนเธอยังนั่งสอบสวนผมอยู่ข้าง ๆ อยู่จิงซิงให้อยู่ เธอพูดถึงความถูกต้อง ความชอบธรรม แล้วก็จะไรต่อมิอะไรมากมาย

(หน้า 295)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เมื่อมีนักเรียนหญิงเข้ามาพัวพัน ครูสอนดนตรีกลับลืมจรรยาบรรณของความเป็นครู ส่วนครูหลินที่พูดถึงความถูกต้องและชอบธรรมแต่ก็กลับทำสิ่งที่ผิดลงไป แม้ในที่สุดจะโดนส่งลงโทษไปแล้วก็ตาม แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าสภาพสังคมในช่วงนี้คุณค่าของความเป็นครูเริ่มไม่มีบทบาทเหมือนในอดีตอีกต่อไป

2.3 วิธีการลงโทษ

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป เมื่อครูถูกลดความสำคัญลง สิ่งเดียวที่จะทำให้ครูกลับมามีเกียรติและน่าเชื่อถือได้อีกครั้งคือ การลงโทษเด็กนักเรียนให้รู้สึกเกรงกลัว ดังในฉากที่ผู้แต่งได้บรรยายถึงวิธีการลงโทษของครูไว้ดังในฉากต่อไปนี้

ฉากตอนที่ขุนกวางหลินเรียนหนังสืออยู่เมืองซุนตั้ง และได้เห็นวิธีการลงโทษของครูจิ้งชิ่งให้

ตลอดระยะเวลาสี่ปีที่ผมเรียนชั้นประถมที่ซุนตั้ง ผมไม่เคยเห็นครูลงโทษด้วยวิธีซ้ำกันเลย แม้แต่ครั้งเดียว ครูมีความคิดสร้างสรรค์มากในการหาวิธีทำโทษนักเรียน และนี่คือเหตุผลทั้งหมดที่เวลาพวกเราเห็นครูที่ไรจะรู้สึกอกสั่นขวัญแขวนทุกที

(หน้า 282)

ฉากที่ครูจิ้งชิ่งให้ใช้วิธีกดดันในการลงโทษกัวชิ่งชิ่งซึ่งเป็นเพื่อนของขุนกวางหลิน เนื่องจากเขาล้อเลียนครู

แต่แล้วพอถึงคาบเรียนแรกของเช้าวันรุ่งขึ้น ประโยคแรกที่ครูพูดกลับกลายเป็นคำสั่งให้กัวชิ่งยืนขึ้น และครูก็ถามเขาว่า “เธอว่าครูจะทำโทษเธออย่างไรดี”

กัวชิ่งลืมเรื่องนี้ไปเสียสนิท จึงรู้สึกเหมือนถูกลมหนาวพัดใส่หน้า เขามองหน้าครูอย่างตกใจพร้อมกับส่ายหน้าไปมา ครูพูดว่า “นั่งลงแล้วค่อย ๆ คิด”

ความจริงแล้ว การที่ครูปล่อยให้เขาคิดเรื่องนี้ ก็เท่ากับขยี้เตือนให้เขาทรมานตัวเองไปเรื่อย ๆ ตลอดหนึ่งเดือนหลังจากนั้น โลกของกัวชิ่งชิ่งมีแต่ความมืดมนและอับเฉา

(หน้า 278)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ครูจิ้งชิ่งให้ไม่ได้ลงนักเรียนในทันทีแต่ใช้วิธีกดดันนักเรียน จะให้เวลาผ่านไปจนเด็กลืม แล้วค่อยเตือนว่าตนยังไม่ลงโทษ ส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกหวาดระแวงว่าจะโดนทำโทษเวลาที่เจอกับครู

ฉากที่ทั้งครูจิ้งชิ่งให้และครูหลินพยายามคาดคั้นให้ขุนกวางหลินยอมรับว่าเป็นคนเขียนข้อความโค่นล้มครูจิ้งชิ่งให้บนกระดาน ทั้งที่ความจริงแล้วขุนกวางหลินถูกใส่ร้ายแต่ครูทั้งสองกลับไม่เชื่อคำพูดของเขา

เช้าวันนั้นเป็นเช้าที่เลวร้ายมากสำหรับผม ผู้ใหญ่สองคนผลัดกัน โจมตีผม ผมร้องไห้ขื่นกราน ไม่ยอมรับ พวกเขาทั้งทูป โตะจนผมสะดุ้งหลายครั้ง ผมได้แต่ร้องไห้และกลังจนไม่กล้าพูดอะไร ครูหลินทำทุกวิถีทางเพื่อขู่ผม จะเหลือก็แต่เอาปืนมาจ่อหัวผมเท่านั้น

(หน้า 290)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่าสถานะทางสังคมของครูเริ่มไม่แน่นอน ส่งผลให้ครูต้องหันมาใช้อำนาจกับเด็ก โดยใช้ชุนกวางหลินเป็นตัวอย่างของการลงโทษเพื่อให้เด็กคนอื่น ๆ รู้สึกเกรงกลัว และไม่กล้าทำผิด

2.4 โอกาสทางการศึกษา

วรรณกรรมเรื่องนี้ ผู้เขียนไม่ได้สะท้อนแต่ภาพด้านลบของระบบการศึกษาเท่านั้นแต่ยังแสดงให้เห็นถึงด้านดี นั่นคือ โอกาสทางการศึกษาซึ่งเกิดขึ้นกับตัวละครเอก

โดยในวรรณกรรมเรื่องนี้ผู้แต่งได้บรรยายผ่านตัวละครชุนกวางหลินที่ได้รับโอกาสในการเรียนหนังสือระดับมหาวิทยาลัย ทำให้เขามีโอกาสก้าวไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้น ดังในฉากที่ทางราชการได้นำระบบสอบเข้ามหาวิทยาลัยกลับมาใช้ใหม่

ตอนที่ผมเรียนจบชั้นมัธยมปลาย ทางกรมการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยกลับมาใช้อีกครั้ง หลังจากที่ผมสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ผมไม่มีโอกาสออกข่าวนี้อีกแล้ว

(หน้า 21)

จากตัวอย่างจะเห็นว่าเมื่อทางการนำระบบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยกลับมาใช้อีกครั้งส่งผลให้ชุนกวางหลินได้มีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ทำให้เขาดีใจมากที่ได้เริ่มต้นใช้ชีวิตใหม่ดังในฉากต่อไปนี้

ตอนนั้นผมออกจากบ้านที่ชนบทไปแล้ว ในที่สุด โชคชะตาก็มอบรอยยิ้มที่ทำให้หัวใจผมตื่นตัน ผมได้เริ่มต้นใช้ชีวิตใหม่ที่ปักกิ่ง ช่วงแรก ๆ ผมหลงใหลถนนอันกว้างใหญ่ของปักกิ่งมาก ผมมักไปยืนอยู่ตรงสี่แยกไปแดงตอนค่ำ ๆ คนเดียว

(หน้า 145)

3. ค่านิยมทางสังคม

ค่านิยม หมายถึง ความโน้มเอียงหรือแนวทางที่คนจะประพฤติตนไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่งที่ตัวเองได้พิจารณาไตร่ตรองแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับตนหรือสังคมยอมรับนับถือและปฏิบัติตามแนวคิดนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยก็ชั่วระยะเวลาหนึ่ง (พนัส, 2523:20)

จากวรรณกรรมเรื่องนี้ ผู้แต่งได้สะท้อนให้เห็นว่าค่านิยมของคนจีนเปลี่ยนไปจากอดีตกลายมาเป็นให้ความสำคัญกับความเป็นเมืองที่ทันสมัย และการมีอำนาจทางสังคมแทน โดยผู้แต่งได้เล่าเหตุการณ์ผ่านตัวละครซุนกวางหลินไว้ดังนี้

3.1 การให้คุณค่ากับความเป็นเมือง

จากการที่พรรคคอมมิวนิสต์ปกครองและได้เผยแพร่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ให้จีนเป็นประเทศที่ทันสมัย โดยต้องล้มล้างระบอบประเพณี ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและความเชื่อของสังคมเก่าออกไปจากสังคมใหม่ให้หมดสิ้น โดยเริ่มจากในเมืองและกระจายไปสู่ชนบท เมื่อคนจีนในชนบทได้รับค่านิยมดังกล่าวส่งผลให้ค่านิยมเริ่มเปลี่ยนไปจากเดิม ดังในฉากที่พี่ชายและน้องชายของซุนกวางหลินคือ ซุนกวางผิงและซุนกวางหมิงได้พากันไปที่บ้านของพี่น้องตระกูลซุเพื่อดูความเป็นอยู่ของคนเมือง

ภาพนี้เกิดขึ้นตอนที่ผมอายุได้สิบสองปี เด็กเมืองสองคนสวมเสื้อและกางเกงที่ซื้อจากร้านนุ่งอยู่ตรงนั้น ส่วนผมนั่งอยู่ข้างบ่อน้ำคนเดียว นุ่งเพียงกางเกงขาสั้นเหยียบมือที่ทำจากผ้าทอพื้นเมือง หลังจากนั้นผมก็เห็นพี่ชายวัยสิบสี่ปีของผมพาน้องชายอายุเก้าขวบเดินเข้าไปหาเด็กชายตระกูลซุ ก่อนหน้านั้น ผมได้ยินพี่ชายพูดที่ลานกว้างในหมู่บ้านว่า “ไปกินเถอะ ไปดูซิว่าคนเมืองกินอะไรกัน” ทั้งสองเดินกลับมายังลานกว้างอีกครั้ง ผมได้ยินพี่ชายพูดว่า “คนเมืองก็กินผักดองเหมือนพวกเรานั่นแหละ”

“ไม่มีเนื้อหรือ”

“มีกับฝิ่นะสิ”

น้องชายของผมจึงแก้ต่างว่า “ผักดองของพวกเขามีน้ำมัน แต่ผักดองของพวกเราไม่มีน้ำมันนะพี่” พี่ชายผลักน้องชายจนตัวเอียง “ไปไกล ๆ เลย แคน้ำมันไม่เห็นจะวิเศษวิโสตรงไหน บ้านเราก็มีเหมือนกัน”

“น้ำมันน้ำมันงานะพี่ บ้านเราไม่มีน้ำมันงาสักหย่อน” น้องชายพูดต่อ

“อย่างแกจะไปรู้อะไร”

“ก็ฉันได้กลิ่นนี่นา”

(หน้า 9 - 10)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าเมื่อมีคนจากในเมืองเข้ามาอยู่อาศัยในชนบท จะเกิดการแบ่งแยกเป็นพวกพ้อง คนในชนบทจะเห็นคนเมืองเป็นอีกพวกหนึ่งซึ่งมีการดำรงชีวิตแตกต่างจากตน ทำให้เกิดภาพเปรียบเทียบระหว่างคนเมืองกับคนชนบทขึ้น

อย่างไรก็ตามเมื่อคนในชนบทเห็นว่าคนเมืองมีวิถีชีวิตที่ดีกว่าตน จึงทำให้เกิดกระแสอยากเป็นคนเมืองเกิดขึ้นดังในฉากที่ขุนกวางผิงพี่ชายของขุนกวางหลิน ได้เริ่มคบกับเพื่อนที่มาจากในเมืองเพราะจะได้เป็นที่เชิดหน้าชูตาให้กับพ่อแม่และคนในหมู่บ้าน

พอขึ้นชั้นมัธยมปลายได้สักพัก พี่ชายของผมก็เริ่มคบค้าสมาคมกับเพื่อนที่มาจากในเมือง ช่วงนี้เองที่ท่าทีของเขาต่อเพื่อน ๆ ในหมู่บ้านนับวันยิ่งจืดจางลง เพื่อนนักเรียนจากในเมืองมักตามเขามาที่บ้านประจำ ด้วยเหตุนี้พ่อแม่ของผมจึงพลอยได้หน้าไปด้วย ขนาดผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านยังพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ในบรรดาเด็กในหมู่บ้านทั้งหมด คนที่ดูมีอนาคตสดใสที่สุดก็คือพี่ชายของผม

ช่วงนั้นมีวัยรุ่นจากในเมืองสองคนมาแหกปากตะโกนตอนรุ่งสางอยู่หน้าหมู่บ้านเสมอ เสียงตะโกนของพวกเขาสูง ๆ ต่ำ ๆ เหมือนร้องเพลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากทั้งสองตะโกนจนเส้นเสียงแตก ยิ่งฟังดูน่าสยดสยอง เรื่องนี้ฝังใจพี่ชายของผมมาก ครั้งหนึ่งเขาพูดด้วยความสลดใจว่า

“หิ่ คนบ้านนอกอย่างพวกเราอยากเป็นคนเมือง คนเมืองก็ดันอยากเป็นนักเรียน”

หากพูดกันตามตรง การที่พี่ชายของผมคบค้าสมาคมกับเด็กในเมืองได้ช่วยต่อยอดความยศที่เขามีมาตลอด และเมื่อมีเด็กจากในเมืองมาหาเขาก็ถือเป็นการช่วยเชิดหน้าชูตาและส่งเสริมสถานะของเขาในหมู่บ้านอย่างมีสงสัย

(หน้า 18-19)

แม่อยากให้คนที่ไปเรียนมหาวิทยาลัยเป็นพี่ชายมากกว่า เพราะแม่รู้ว่าคนที่จบมหาวิทยาลัย พี่ชายผมก็จะกลายเป็นคนเมืองเต็มตัว

(หน้า 12)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนในชนบทเริ่มมีค่านิยมของการเป็นคนเมืองเพิ่มขึ้น เพราะเชื่อว่าการได้เป็นคนเมือง จะทำให้มีอนาคต มีชีวิตที่ดี มีหน้าตาในหมู่บ้าน ในขณะที่วงเวียนระบอบประเพณีในสังคมเก่าเริ่มไม่มีคุณค่าในสายตาของคนรุ่นใหม่อีกต่อไป ดังในฉากที่ชุนกวงผิงทบทวนเพื่อนหัวเราะเยาะตนเมื่อใส่เสื้อผ้าเก่า ๆ ไม่ได้ จึงไปบอกพ่อว่าตนจะเลิกใส่เสื้อผ้าพวกนี้

ชุนกวงผิงถูกเพื่อนนักเรียนหัวเราะเยาะที่สวมเสื้อเก่า ๆ ขาด ๆ ไปเรียน ถึงแม้จะทำให้ได้เป็นจักรพรรดิเขาก็จะไม่ยอมใส่เสื้อขาดรุ่งริ่งแบบนี้เด็ดขาด แล้วเขาก็หาข้ออ้างที่มีน้ำหนักมากพอไปบอกพ่อว่า “เอาเสื้อผ้าเก่า ๆ ที่มีแต่คนในสังคมยุคเก่า ๆ ใส่กัน จะกลายเป็นที่ดูถูกดูแคลนของรัฐบาลใหม่อย่างพรรคคอมมิวนิสต์เอานะพ่อ”

คำพูดนี้ทำให้พ่อนั่งไม่คิดอยู่หลายวัน เขาต้องอธิบายให้ชาวบ้านฟังว่า ครอบครัวของเราสวมเสื้อผ้าเก่า ๆ ขาดวันแบบนี้ไม่ใช่ด้วยเหตุผลอื่นใดแต่เป็นเพราะต้องการใช้ความลำบากของสังคมในอดีตเป็นเครื่องเตือนใจถึงความสุขในสังคมปัจจุบัน

“พ่อได้ลองคิดถึงความลำบากของคนในสังคมยุคเก่า เราจะยิ่งรู้สึกขอบคุณความสบายที่สังคมปัจจุบันมีให้ยังไงล่ะ”

(หน้า 48)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของคนในสังคมเก่าเป็นสิ่งที่ล้าสมัยในสายตาของคนรุ่นใหม่ ไม่เหมาะสมสำหรับยุคนี้ เพราะทุกคนในชนบทเริ่มมีค่านิยมเปลี่ยนไปจากเดิมคือ พยายามทำตัวให้ทันสมัย เพื่อที่จะไม่เป็นที่ดูถูกหรือหัวเราะเยาะจากคนอื่น

3.2 การมีอำนาจทางสังคม

ในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์ปกครองนั้น อาชีพที่ถือว่ามีเกียรติและอำนาจมากที่สุดคือข้าราชการ เพราะบุคคลที่ประกอบอาชีพนี้ถือได้ว่าทำงานให้กับพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งไม่มีใครกล้าคัดค้าน ดังในฉากที่ หลังจากชุนกวงผิงช่วยชีวิตเด็กจนตัวเองจมน้ำเสียชีวิต และได้รับการขนานนามว่าเป็นวีรชนคนกล้า ทำให้พ่อและชุนกวงผิงพี่ชายของเขาต่างเพื่อฝันว่าจะมีคนจากรัฐบาลมาเชิญพวกเขาไปปักกิ่งในฐานะบิดาวีรชนคนกล้า และอาจได้งานเป็นตำแหน่งข้าราชการ

พี่ชายผมแสดงท่าทางชัดเจนว่าเขาฝันเพื่อจะไปไกลกว่าพ่อมาก เขาบอกพ่อว่า การตายของน้องชายอาจจะขกฐานะพวกเขาให้มีตำแหน่งเป็นข้าราชการเล็ก ๆ ประจำอำเภอก็เป็นได้ และถึงแม้ว่าเขาจะเรียนหนังสืออยู่ แต่ถ้าเป็นตำแหน่งที่ข้าราชการก็คงไม่มีใครกล้าครหา

(หน้า 46)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ค่านิยมของการได้ทำงานในตำแหน่งข้าราชการ ถึงแม้จะเป็นตำแหน่งเล็ก ๆ แต่ก็มีความสำคัญและไม่มีใครกล้าต่อต้าน เพราะอาชีพข้าราชการเป็นเสมือนตัวแทนของพรรคคอมมิวนิสต์ที่คอยสอดส่องหากมีใครทำความผิด

4. ประเพณีและความเชื่อ

ประเพณีและความเชื่อของชาวจีนชนบทในยุคนี้ ผู้แต่งได้สะท้อนให้เห็นสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจนส่งผลให้วิถีชีวิตของคนจีนต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

4.1 ประเพณีการแต่งงาน

ในอดีต การแต่งงานของกลุ่มหนุ่มสาวโดยมากจะมีผู้ใหญ่เป็นผู้กำหนด ทั้งนี้มีกระบวนการที่สำคัญ ต้องผ่านคนกลางหรือที่รู้จักกันในนาม แม่สื่อ หน้าที่หลักของแม่สื่อ คือสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่าย หลังจากที่พูดคุยและเห็นพ้องต้องกันว่ามีความเป็นไปได้ที่จะจัดงานมงคล ก็จะนำวันเดือนปีเกิดของทั้งสองฝ่ายมาตรวจดูว่าเข้ากันได้หรือไม่ แต่เมื่อหลังการสถาปนาเงินใหม่ (ค.ศ. 1949) ความริบเร่งในการดำเนินชีวิตบวกกับฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาในการจัดพิธีรีตองที่ซับซ้อนดังเช่นในอดีต จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องรายละเอียดของพิธีการอย่างที่เคยมีมา (ออล ไชนิสคอตคอม, 2549)

ในวรรณกรรมได้แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของประเพณีการแต่งงานในชนบทไว้เช่นกัน โดยเป็นการจัดงานแต่งงานตามฐานะทางเศรษฐกิจมากกว่าจะยึดถือขั้นตอนแบบเดิม

ฉากงานแต่งงานของหวังเยว่จิ้นลูกชายตระกูลหวังซึ่งมีฐานะดี

ผมเห็นงานแต่งงานที่หนานเหมินหลายครั้ง แต่งานของหวังเยว่จิ้นตรงใจผมมากที่สุด เข้าตัววันนี้ เด็กหนุ่มรูปร่างสูงใหญ่สวมชุดเงินแบบชนชั้นเสนาบดีใหม่เอี่ยม กำลังเตรียมข้ามแม่น้ำไปรับเจ้าสาวงานแต่งงานนี้ พวกเขาฆ่าหมูสองตัวกับปลาเถาฮื้อไปหลายสิบตัว กิจกรรมทั้งหมดจัดขึ้นที่ลานกว้างในหมู่บ้าน ตอนที่พี่สะใภ้ของหวังเยว่จิ้นถือตะกร้าไม้ไผ่ในนั้นมีถั่วปาก

อ้ากับลูกอมรสผลไม้ปั่นกันอยู่แคะไม้ที่ลึบเม็ด สะใภ้ตระกูลหวัง เทของตะกร้าลงตรงหน้าเด็ก ๆ ที่ยืนล้อมราวกับกำลังให้อาหารไก่ หลังจากนั้นแขกในงานก็กินดื่มกันบนลานกว้างของหมู่บ้าน พวกเขา กินดื่มฉลองกันตั้งแต่เที่ยงยันพระจันทร์ขึ้นกลางฟ้า

(หน้า 30-33)

ฉากงานแต่งงานของซุนกวงผิงพี่ชายซุนกวงหลินซึ่งมีฐานะยากจน

งานแต่งงานเพียงครั้งเดียวของซุนกวงผิง เกิดขึ้นหลังจากเขาได้เจออิงฮวาที่บ่อน้ำแห่งนั้น ราวปีกว่า งานแต่งงานที่จัดขึ้นอย่างอึดอัดครั้งนี้ทำให้ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านนึกถึงงานแต่งงานของลูกจ้างเกษตรกรในสังคมเก่า ภาพอิงฮวาผู้เป็นเจ้าสาวที่องปองเดินอุ้ยอ้ายทำให้งานแต่งงานจน งานนี้ดูน่าขัน

(หน้า 63)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า งานแต่งงานของหวังเยว่จิ้นกับซุนกวงผิงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในงานของหวังเยว่จิ้นมีอาหารเลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน และการแจกขนมให้เด็ก ๆ ส่วนงานของซุนกวงผิงจัดขึ้นมาอย่างเรียบง่าย ตามกำลังฐานะ แต่ทั้งสองงานนี้มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันคือ ขั้นตอนในพิธีแต่งงานไม่ได้ซับซ้อนดังเช่นในอดีต งานแต่งได้จัดขึ้นมาอย่างเรียบง่ายตามฐานะของแต่ละครอบครัวและสวมชุดแต่งงานตามค่านิยมของสังคมใหม่คือชุดจีนแบบซุนยัต เซนสีกาก็ นอกจากนี้การที่เจ้าสาวตั้งครภัก์ในขณะที่แต่งงานยังแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าการแต่งงานในยุคนี้ไม่ยึดถือธรรมเนียมเดิมที่เจ้าบ่าว เจ้าสาวจะต้องไม่เคยอยู่ร่วมกันมาก่อนอีกแล้ว

4.2 ความเชื่อทางศาสนา

ในวรรณกรรมเรื่องนี้ได้บรรยายฉากที่แสดงถึงอิทธิพลทางความคิดของพรรคคอมมิวนิสต์ที่มีผลต่อระบบความคิดของคนรุ่นใหม่ที่ไม่ให้เชื่อในเรื่องลัทธิศาสนาใด ๆ หากใครที่ฝ่าฝืนข้อบังคับเหล่านี้จะถูกลงโทษในฐานะเป็นผู้ต่อต้านการปฏิวัติดังในฉากหัวหน้าหมู่บ้านประกาศให้ทุกคนรู้ว่าหากใครมีรูปปั้นพระโพธิสัตว์ไว้ในบ้านจะถูกลงโทษในฐานะเป็นผู้ต่อต้านการปฏิวัติ

หัวหน้าหมู่บ้านของเราเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ เขาคิดว่าชาวบ้านหลงเชื่อและพากันกราบไหว้บูชาพระโพธิสัตว์มานานเกินไปแล้ว ประกอบกับเห็นว่าตนมีหน้าที่ต้องออกมาหยุดยั้งพฤติกรรมเชื่อถือโซกลางของชาวบ้าน หัวหน้าหมู่บ้านจึงพาทหารอาสาอีกสามนายมาป่าวประกาศให้ชาวบ้านเข้าใจข้อเท็จจริงที่ว่าคนเรามีความสามารถเหนือธรรมชาติ พร้อมกันนี้ได้เข้าตรวจค้นบ้านทุกหลังเพื่อดูว่าบ้านไหนมีรูปเคารพพระโพธิสัตว์บ้าง หัวหน้าหมู่บ้านใช้อำนาจซึ่งไม่มีใคร

กล้าท้าทายมาข่มขู่ชาวบ้านที่ตลาดกลัวว่า หากใครซ่อนรูปปั้นพระโพธิสัตว์ไว้ในบ้านจะต้องได้รับโทษฐานต่อต้านปฏิวัติ

(หน้า 200)

ฉากที่คนรุ่นอายุน้อยพากันดูถูกความคิดของผู้อาวุโสที่เชื่อกันว่า ปู่ของซุนกวง หลินเป็นเทพเจ้าที่ทำให้ฝนตกลงมา

มีเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจและค่อนข้างน่าขัน นั่นคือคนกลุ่มนี้เชื่อว่าปู่เกิดมาบนโลกใบนี้เพราะ ตกจากสวรรค์เช่นเดียวกับฝนที่ตกลงมาจาก คนรุ่นที่อายุน้อยลงมาหน่อย ซึ่งได้รับการศึกษาตามแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์ที่เชื่อในอเทวนิยม ต่างเหยียดหยามและเยาะขี้มแนวความคิดของผู้สูงอายุเหล่านั้น เหล่าคนรุ่นหลังต่างแค้นเสียงดูถูกชาวบ้านสูงวัยที่น่ารักเหล่านั้นว่ายิ่งแก่ยิ่งเลอะเทอะ เหมือนที่ซุนกวงไลชอบต่อว่าซุน โหย่วหยวนบ่อย ๆ

(หน้า 210)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า เมื่อแนวความคิดของพรรคคอมมิวนิสต์เริ่มเข้ามามีบทบาทแทนความเชื่อแบบดั้งเดิม คนรุ่นใหม่ที่ได้รับแนวคิดดังกล่าวต่างก็เริ่มวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของคนรุ่นเก่า ผู้สูงอายุถูกหัวเราะ เหยียดหยามและไม่ได้รับเคารพนับถือจากคนรุ่นใหม่อีกต่อไป

5. ครอบครัว

วรรณกรรมเรื่องนี้ผู้เขียนได้นำเสนอปัญหาผ่านครอบครัวของตัวละครเอกของเรื่องคือ เด็กชายซุนกวงหลิน ครอบครัวของเขาประกอบอาชีพทำนาในชนบทแห่งหนึ่งชื่อ หนานเหมิน ตัวละครในเรื่องต้องใช้ชีวิตในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่ทันสมัย โดยผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาของครอบครัวจีนชนบทในเรื่องไว้ดังนี้

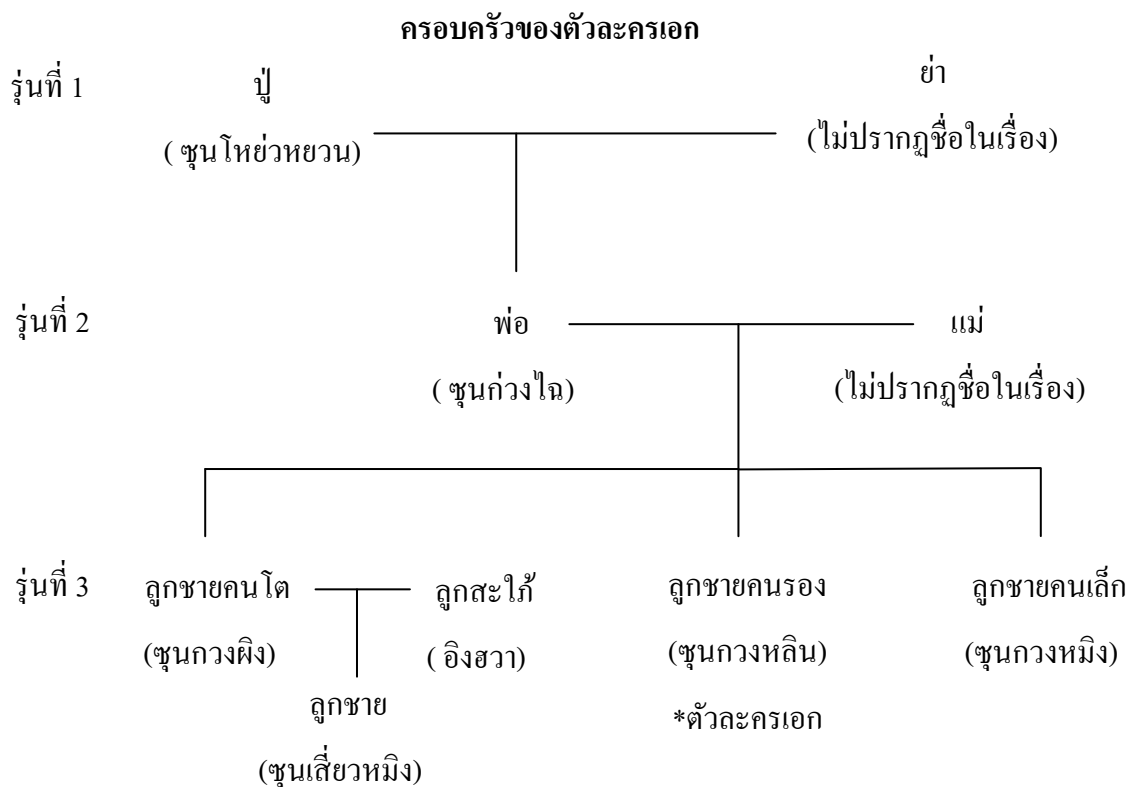
5.1 โครงสร้างของครอบครัว

บทความจากเว็บไซต์ China Radio International ได้กล่าวถึงสภาพครอบครัวชาวจีนสมัยโบราณและหลังพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นมาปกครองไว้ว่า

ตามขนบจารีตประเพณีในสมัยโบราณของจีนผู้คนจะยกย่องเชิดชูครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย หัวหน้าครอบครัวมีอำนาจเด็ดขาดในการจัดการเรื่องราวต่างๆ ภายในครอบครัว โดยที่ผู้อ่อนอาวุโสนั้นไม่มีสิทธิแสดงความเห็น

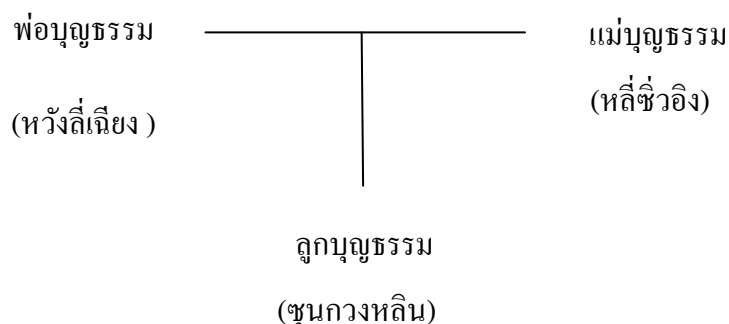
หรือตัดสินใจ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา หลัง ค.ศ. 1949 ครอบครัวของชาวจีนเปลี่ยนแปลงไปมาจากครอบครัวชายในอดีตได้เปลี่ยนไปเป็นครอบครัวขนาดเล็กหรือครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น แต่ในชนบทยังมีครอบครัวชาวจีนจำนวนมากไม่น้อยยังคงสภาพครอบครัวใหญ่ที่มีสมาชิกสามรุ่นหรือสามรุ่นขึ้นไปอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน (CRI, 2558)

ในวรรณกรรมเรื่องนี้ ซึ่งดำเนินเรื่องในฉากชนบทเป็นหลัก โครงสร้างของครอบครัวที่ผู้แต่งเสนอในเรื่องก็ยังเป็นครอบครัวชายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีสมาชิก 3 รุ่น อาศัยอยู่ร่วมกันในครัวเรือนเดียวกัน ดังเช่นครอบครัวของซุนกวงหลินซึ่งประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมด 9 คน ดังแสดงด้วยแผนภูมิต่อไปนี้

นอกจากนี้ยังมีโครงสร้างครอบครัวในเมืองที่ผู้แต่งได้เสนอเป็นครอบครัวเดี่ยว ดังเช่นครอบครัวที่อุปการะซุนกวงหลิน เป็นลูกบุญธรรมประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก ดังในแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

ครอบครัวบุญธรรมของขุนกวางหลิน

ถึงแม้ว่าในชนบทจะยังมีครอบครัวขยายอยู่ แต่ระบบความคิดของคนรุ่นใหม่ได้ถูกปลูกฝังโดยพรรคคอมมิวนิสต์ที่สอนไม่ให้เชื่อในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีสมัยเก่าเพราะถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่แบ่งแยกชนชั้น ทำให้ระบบการพิสูจน์อายุไม่ได้รับการสนใจส่งผลให้ถึงแม้จะมีผู้อาวุโสอยู่ภายในบ้านก็ตาม แต่คนในบ้านจะไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าไรนักดังจะแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

5.2 หน้าที่และความสัมพันธ์ในครอบครัว

หลังพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นมาปกครองหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวก็เกิดการเปลี่ยนแปลงกล่าวคือ ผู้หญิงไม่เพียงแต่ทำงานภายในบ้านเท่านั้น แต่ยังต้องออกมาช่วยผู้ชายทำงานนอกบ้านด้วย ดังที่วีระชัย โชคมุกดา (2555:264)กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภาพของประชาชนจีนหลังพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นมาปกครองประเทศ

ในปี 1950 การประกาศใช้กฎหมายสมรส ถือเป็นกฎหมายปฏิวัติวัฒนธรรมจีนขั้นพื้นฐาน เพราะเป็นการให้สิทธิเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง อีกทั้งยังมีประโยชน์ต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศกล่าวคือ สตรีคือแรงงานสำคัญที่ชาติได้ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไป (วีระชัย โชคมุกดา, 2555:264)

ในวรรณกรรมเรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปตามที่วีระชัย กล่าวข้างต้น คือครอบครัวของขุนกวางหลิน มีพ่อ (ขุนกวางใจ) เป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนแม่นอกจากจะมีหน้าที่ทำงานภายในบ้านแล้ว ยังต้องออกไปช่วยพ่อทำนา ปลูกผักด้วยเช่นกัน ส่วนลูก ๆ มีหน้าที่ช่วยงานพ่อแม่ตามกำลังของตน แต่หน้าที่หลักคือ การไปเรียนหนังสือส่วนลูกชายคนโต (ขุนกวางผิง)กับลูกสะใภ้ (หลี่ซิวอิง) ก็มีหน้าที่ช่วยกันทำงานขณะเดียวกันก็เลี้ยงลูก (ขุนเสี่ยวหมิง)ไปด้วยกัน

นอกจากนี้ในวรรณกรรม ผู้แต่งยังได้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนี้

5.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อาวุโสกับผู้น้อยในครอบครัว

จากการศึกษาพบว่า ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ผ่านตัวละครในเรื่อง 2 รุ่น คือ รุ่นพ่อกับรุ่นลูก และรุ่นปู่กับรุ่นหลาน ไว้ ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพ่อกับรุ่นลูก

ในส่วนนี้ได้แบ่งความสัมพันธ์ของพ่อกับลูกออกเป็น 2 คู่ คือ ชุนโฮยวฮยวนกับชุนกวางใจ และชุนกวางใจกับชุนกวางผิง ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างชุนโฮยวฮยวนกับชุนกวางใจไม่ค่อยราบรื่นนัก ชุนกวางใจคิดว่าตนเองมีสิทธิ์ที่จะวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของพ่อตัวเองได้ เพราะเขาเป็นเสาหลักของครอบครัว ส่วนชุนโฮยวฮยวนซึ่งสูงวัยและได้รับบาดเจ็บจากพลัดตก เขาจนไม่สามารถทำงานได้ก็รู้สึกว่าเขาไม่มีค่า จึงไม่ได้แย่งใจ ใดๆ ดังในฉากที่ชุนกวางใจชอบต่อว่าพ่อของตนเองเสมอ

ตลอดหนึ่งเดือนที่ปู่กลับมาอยู่บ้าน พ่อเอาแต่ระเบิดอารมณ์ใส่เขา ประเดี๋ยวก็ตะคอกประเดี๋ยวก็ตะโกนใส่เฉพาะเวลาที่พ่อชี้หน้าปู่ตรง ๆ เท่านั้น ผมถึงจะแน่ใจได้ว่าใครเป็นคนจุดชนวนอารมณ์ของพ่อ

ชุนโฮยวฮยวนไม่มีปากเสียง จึงคิดหาทางให้ตัวเองรอดพ้นจากสายดาบลูกชาย เขามักเลือกนั่งตรงมุมหนึ่งของบ้านที่ไม่ค่อยมีใครสังเกตเห็น แล้วจมอยู่กับห้วงความคิดเกี่ยวกับชีวิตที่เหลืออยู่ไม่มากของตน

(หน้า 184)

พ่อชอบต่อว่าปู่กลางโต๊ะกินข้าว เพราะเป็นช่วงเวลาที่เขาคอยอยู่ในสภาพที่มีแต่ขาดทุน เพราะนอกจากปู่จะช่วยงานอะไรไม่ได้แล้ว ยังเป็นภาระให้เขาต้องหาเลี้ยงอีกด้วย ท่ามกลางเสียงตวาดคำต่อจากปากของพ่อ ปู่เอาแต่ก้มหน้า ทำท่าราวกับกลัวลูกชายตัวเองหนักหนา

(หน้า 190)

นอกจากนี้ถึงแม้ขุนกวางไฉเป็นผู้เป็นพ่อจะมีหน้าที่เป็นของหัวหน้าครอบครัว แต่ว่ากลับไม่ได้รับความเคารพนับถือจากลูกเท่าใดนักดังในฉากที่ลูกชายคนโตขุนกวางผิงต่อว่าขุนกวางไฉเป็นผู้เป็นพ่อให้เลิกฝันว่าจะมีคนจากรัฐบาลพาไปจัดฐึสเทียนอันเหมินในฐานะบิดาวิรชนคนกล้า หลังจากที่ลูกชายคนเล็กขุนกวางหมิงช่วยเหลือจนน้ำจนตัวเองต้องเสียชีวิต

ขุนกวางผิงทนดูพ่อในสภาพปัญญาอ่อนแบบนี้ไม่ไหว ในที่สุดเขาจึงพูดกับพ่อว่า
“เลิกคิดเรื่องนี้เถอะพ่อ”

คำพูดนี้ทำให้พ่อเดือดดาล ผมเห็นพ่อลุกพรวดขึ้นยืนด่าจนน้ำลายแตกเป็นฝอย
“เอ็งใสหัวไปเลย”

พี่ชายไม่ยอมลดราวาศอก เขาโต้กลับอย่างมีเหตุผล

“พ่อไปพูดคำนี้กับพี่น้องตระกูลหวัง โน่นเถอะ”

พ่อร้องโวยวายเหมือนเด็กแล้วกระโจนใส่ขุนกวางผิง พ่อไม่ได้โวยวายว่าจะฆ่าเขา แต่พ่อพูดว่า “เอ็งกับข้า เราขาดกัน”

ร่างเล็กบอบบางและเสียงร้องไห้ของแม่หยุดผู้ชายสองคนที่กำลังทะเลาะกันเหมือนสุนัข ถ้าไม่ใช่เพราะแม่ ป่านนี้บ้านที่ทรุดโทรมหลังนี้คงกลายเป็นซากปรักหักพังไปนานแล้ว ขุนกวางผิงเดินหน้ามึงทิ้งออกจากบ้าน แล้วบังเอิญเห็นผมเข้าพอดี เขาจึงพูดขึ้นว่า “สงสัยตาแก่คงอยากลงโลงแล้วละมั้ง”

(หน้า 49)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ขุนกวางผิงกล้าที่จะโต้แย้งและใช้คำที่ไม่เหมาะสมกับพ่อของตนเอง แสดงให้เห็นว่า ความน่าเคารพนับถือในตัวขุนกวางไฉนั้นไม่มีเลย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวที่เริ่มห่างเหินกันไปตามความคิดที่ต่างกันของแต่ละคนอีกด้วย

2) ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นปู่กับรุ่นหลาน

ในครอบครัว รุ่นลูก รุ่นหลาน เริ่มไม่เห็นคุณค่าของการเคารพผู้อาวุโส พวกเขาคิดว่าตนเองมีสิทธิ์ที่จะโต้แย้ง วิพากษ์วิจารณ์หรือสั่งสอนการกระทำของผู้อาวุโสได้ ดังในฉากที่ซุนกวงผิงเดินเข้าไปหาปู่และพยายามสั่งสอนปู่ของตนเอง

ซุนกวงผิงก็เดินเข้าไปหาปู่ ผมได้ยินเขาพยายามคัดเสียงแบบเด็ก ๆ ของคนในให้ฟังดูน่าเกรงขามเหมือนผู้ใหญ่และสั่งสอนปู่ว่า “อยู่คนเดียวจะขี้มได้ยังไง มีแต่คนบ้าเท่านั้นแหละที่ขี้มคนเดียว” ซุนกวงผิง โบกไม้โบกมือ “จากนี้ไปห้ามขี้มคนเดียวอีกนะปู่ เข้าใจหรือเปล่า” ปู่เข้าใจทุกอย่างดี พักหน้ารับคำหลานชายอย่างอ่อนน้อมและเชื่อฟัง

ช่วงบั้นปลายชีวิตของซุนโฮ่วหยวน เขาพยายามเอาอกเอาใจทุกคนในครอบครัวอย่างเต็มที่ เขารู้สึกว่าตนเองต่ำต้อยกว่าทุกคนในบ้าน ซึ่งนั่นเป็นสาเหตุที่ทำให้ปู่ไม่ค่อยได้รับความเคารพนับถือจากพวกเขาทำไร่นัก แม้จะอาวุโสที่สุดในบ้านก็ตาม

(หน้า 186)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนที่อายุน้อยกว่าเริ่มมีสิทธิ์มีเสียง กล้าที่จะโต้แย้งกับผู้อาวุโส ส่วนผู้อาวุโสเองก็รู้สึกว่าตนเองไม่อำนาจใด ๆ มาสั่งสอนลูกหลานได้อีก ส่งผลให้สายสัมพันธ์ในครอบครัวเริ่มแตกร้าวมากขึ้นทุกที

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก

ในวรรณกรรมเรื่องนี้ซุนกวงหลินถูกยกให้เป็นลูกบุญธรรมของหวังลี่เจียง เพราะพ่อแม่มีฐานะยากจน หลังจากไปอยู่กับหวังลี่เจียงแล้ว ซุนกวงหลินก็มีวิถีชีวิตที่แตกต่างกับคนในครอบครัวเดิม ประกอบด้วยฐานะของครอบครัวไม่ดี และมีลูกชายถึง 3 คน ดังนั้นเมื่อซุนกวงหลินกลับมาอยู่กับครอบครัวเดิม ความสัมพันธ์จึงเลวร้าย เพราะครอบครัวยากจนเกินกว่าจะต้องการสมาชิกเพิ่มประกอบกับพ่อและแม่ได้ฝากความหวังไว้กับลูกชายคนโตคือซุนกวงผิงและลูกชายคนเล็กคือ ซุนกวงหมิงไปหมดแล้ว ดังนั้นพ่อกับแม่จึงละเลยเขา เขาจึงรู้สึกแปลกแยกและเก็บกด

กล่าวได้ว่าในสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมสมัยใหม่ ดังเช่นในวรรณกรรมเรื่องนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกไม่ได้แน่นแฟ้นเท่ากับสังคมสมัยเก่า ด้วยสภาพเศรษฐกิจและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป จึงทำให้พ่อแม่ไม่อาจดูแลลูกได้อย่างดีและทั่วถึง จึงทำให้ต้องตัดสมาชิกบางคนออกจากครอบครัว และแม้จะได้คืนกลับมาอีกครั้งก็ไม่รู้สึกยินดี เพราะในครอบครัวที่มีฐานะยากจนไม่มีที่อยู่ ที่กินเหลือพอสำหรับสมาชิกที่เป็นอื่นอีกแล้ว ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ฉากที่พ่อแม่ให้คำแนะนำแก่พี่ชายตอนไปโรงเรียนครั้งแรก แต่เมื่อถึงคราวที่ซุนกวางหลินไปโรงเรียนบ้าง เขากลับไม่ได้รับคำแนะนำใด ๆ จากพ่อเลย

เมื่ออีสิบกว่าปีก่อน ตอนที่พี่ชายของผมสะพายกระเป๋าเตรียมตัวไปโรงเรียนโดยมีพ่อแม่ให้คำแนะนำและกำชับก่อนออกจากบ้าน ตอนนั้นผมยืนอยู่ปากทางเข้าหมู่บ้าน เพิ่งตระหนักเป็นครั้งแรกว่าตัวเองโศคร้ายแค่ไหน คล้อยหลังหนึ่งปี ก็ถึงคราวที่ผมได้ไปโรงเรียนกับเขาบ้าง แต่ผมกลับไม่ได้รับคำแนะนำใด ๆ จากพ่อเหมือนที่ซุนกวางผิงได้รับเลย แม้แต่น้อย ทว่าสิ่งที่ผมได้รับกลับเป็นคำสอนอีกรูปแบบหนึ่ง

(หน้า 224)

ฉากที่แม่และพี่ชายเดินทางมาส่งซุนกวางหลินไปเรียนต่อมหาวิทยาลัยปักกิ่ง

ก่อนวันที่ผมจะย้ายออกจากบ้าน แม่มักเหลือบมองพี่ชายผมด้วยสายตาไม่มีความสุขบ่อยครั้ง แม่อยากให้คนที่ไปเรียนมหาวิทยาลัยเป็นพี่ชายผมมากกว่า เพราะแม่รู้ว่าวันที่จบมหาวิทยาลัย พี่ชายผมก็จะกลายเป็นคนเมืองเต็มตัว

(หน้า 22)

จะเห็นได้ว่าพ่อแม่จะให้ความสำคัญกับลูกชายคนโตและลูกคนสุดท้ายที่สุด เพราะเปรียบเสมือนความหวังของครอบครัว จึงทำให้ลูกคนที่สองซึ่งเข้ามาอยู่กับครอบครัวอีกครั้งถูกละเลยไป ดังในฉากต่อไปนี้

ฉากที่แม่พยายามไปต่อสู้กับหญิงหม้าย แต่ก็แพ้หญิงหม้าย โดยไม่มีใครเข้าไปช่วย แม่ก็เลยได้แต่คร่ำครวญถึงซุนกวางผิง

ตอนนั้นแม่สูบอบบางของผมถูกทำร้ายจนล้มกลิ้งลงกับพื้น แล้วหญิงหม้ายก็เอากันใหญ่เมื่อเริ่มของเธอนั่งทับบนร่างแม่ผมซึ่งมองดูเหตุการณ์อยู่ไกล ๆ รู้สึกเจ็บแปลบขึ้นมากกลาง

อก ผู้หญิงสามสี่คนในหมู่บ้านคงทนดูไม่ไหว จึงวิ่งไปดึงตัวหญิงหม้ายออกมาหญิงหม้ายจากไปในฐานะผู้ชนะ เธอเดินเซดหน้ากลับบ้าน พลางพูดว่า

“อยู่ดีไม่ว่าดี กล้ามาหือกับคนอย่างฉัน”

แม่ร้องไห้โฮกลางแปลงผัก พลางตะโกนทิ้งน้ำตาว่า

“ถ้าขุนกวางหมิงยังอยู่ เขาไม่ปล่อยเธอไว้นะ”

ถึงแม้ขุนกวางหมิงจะขังตัวเองอยู่ในบ้าน แต่เขาก็รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นภายนอกบ้าง เพียงแต่เขาไม่อยากเอาตัวเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการตบตีที่เขาเห็นว่าไร้สาระ เสียงร้องไห้ของแม่ไม่สามารถปลุกความโกรธแค้นแทนแม่ให้ลุกโชนขึ้นได้เลย มีแต่จะทำให้เขารู้สึกอับอายในครอบครัวของตนมากขึ้นไปอีก เมื่อพ่ายแพ้ แม่จึงทำได้เพียงหวังพึ่งน้องชายที่ล่องลับไปแล้ว ซึ่งเป็นฟางเส้นสุดท้ายที่แม่คิดว่าได้ในยามสิ้นหวัง

(หน้า 57-58)

นอกจากนี้ขุนกวางไฉยังแสดงท่าทีออกมาอย่างชัดเจนว่าไม่ชอบลูกชายคนรองเท่าไรนักเขาจึงปฏิบัติตนต่อขุนกวางหลินต่างจากลูกชายอีกสองคนตั้งในฉากที่ขุนกวางไฉกำลังจัดเตรียมบ้านเพื่อต้อนรับคนจากรัฐบาล แต่ไม่รู้จะจัดการกับขุนกวางหลินอย่างไรดีจึงไปพูดคุยกับขุนกวางผิงลูกชายคนโตเกี่ยวกับตัวขุนกวางหลินให้ฟัง

ผมกลายเป็นคนสร้างความปวดหัวให้พ่อ ผมได้ยินพ่อพูดกับพี่ชายหลายครั้งว่า “ถ้าไม่มีไอ้เด็กนั้นก็คงจะดี”

(หน้า 47)

ฉากที่ขุนกวางไฉไม่สวมเสื้ออยู่ช่วงหนึ่ง เพื่อต้องการบอกชาวบ้านรู้ว่า บ้านตนเองทุกข์ยากขนาดไหนที่ต้องเลี้ยงดูพ่อของตนเองกับขุนกวางหลิน

ช่วงนั้นพ่อไม่ค่อยสวมเสื้อ เขาจะอวดแผ่นอกที่ซุบเซียวรวมถึงซี่โครงที่ยื่นโผล่ออกมาให้ชาวบ้านเห็น แล้วบอกสาเหตุที่ทำให้เขาผอมแห้งขนาดนี้ว่า ฉันเลี้ยงปลิงดูดเลือดไว้สองตัวนะ ผมกับปู่คือแขกไม่ได้รับเชิญที่มาเกาะกิน แย่งข้าวปลาอาหารของขุนกวางไฉเป็นเวลานาน

(หน้า 195)

จากตัวอย่างสะท้อนเห็นได้ว่า สภาพเศรษฐกิจในช่วงนั้นคนในชนบทมีฐานะยากจนมากจนบีบบังคับให้ขุนกวางไปปฏิบัติตนต่อขุนกวางหลินแตกต่างจากลูกทั้งสอง เพราะคิดว่าขุนกวางหลินเป็นคนที่เข้ามาทำให้ครอบครัวของตนเองยากจนเพิ่มขึ้นไปอีก แม้ขุนกวางหลินจะเป็นลูกของตนก็ตาม

เมื่อพ่อกับแม่ละเลยเขา เขาจึงรู้สึกแปลกแยกและเก็บกดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ผกา สัตยธรรม (2552:18) เขียนหนังสือเรื่องสุขภาพจิตเด็ก กล่าวถึงสภาพความเป็นไปในบ้านในหัวข้อบรรยากาศของการทอดทิ้งเด็กได้กล่าวไว้ว่า “แม่จะอยู่บ้านเดียวกัน แต่เมื่อพ่อแม่ไม่ใส่ใจลูกเท่าที่ควร เลี่ยงไปตามมีตามเกิด ไม่เห็นว่าลูกมีคุณค่าในครอบครัว จะทำให้เด็กรู้สึกว่าเขา ไม่มีจุดมุ่งหมาย เมื่อมีปัญหาเด็กก็จะไม่รู้ว่าจะหันหน้าไปพึ่งใคร”

เช่นเดียวกับที่ขุนกวางหลินไม่ได้ได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากพ่อแม่แล้ว ส่งผลให้เขากลายเป็นเด็กที่เก็บกด ไม่กล้าเข้าสังคม ชอบแยกตัวออกมาจากครอบครัว และคนในหมู่บ้าน บ่อน้ำหลังบ้านจึงเป็นสถานที่ ที่เขามักจะมานั่งคิดเรื่องราวต่าง ๆ ในครอบครัวของเขาดังในฉากต่อไปนี้

ฉากที่ขุนกวางหลินนั่งอยู่ข้างบ่อน้ำแล้วนึกถึงชีวิตของตนสมัยอยู่เมืองขุนตั้ง

ผมจึงทำได้เพียงหวนรำลึกถึงชีวิตสมัยที่อยู่กับครอบครัวของหวังลี่เฉิง และเพื่อน ๆ ในวัยเด็กตอนที่อยู่ขุนตั้ง ผมนึกถึงเรื่องราวสนุกสนานมากมาย แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไม่สามารถสลัดความทุกข์บางส่วนออกไปได้ ผมนั่งอยู่ข้างบ่อน้ำ เทียวตะลอนอยู่ในห้วงอดีตเพียงลำพัง ประเดี๋ยวนั่งอมยิ้ม ประเดี๋ยวก็นั่งน้ำตาเรื่อ ทำให้คนในหมู่บ้านแปลกใจ ในสายตาของพวกเขา ผมเหมือนตัวประหลาดมากขึ้นทุกวัน จนถึงขนาดว่าเวลามีคนทะเลาะกับพ่อ ผมจะกลายเป็นอาวุธในมือพวกเขาทันที พวกเขาจะพูดว่า มีแต่คนห่วย ๆ เท่านั้นแหละที่สามารถทำให้เด็กอย่างผมเกิดมาบนโลกใบนี้ได้

(หน้า 11-12)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าขุนกวางหลินแยกตัวเองออกมาจากครอบครัว เพื่อนั่งคิดทบทวนเกี่ยวกับเรื่องราวของตนเอง โดยที่คนในครอบครัวก็ไม่ได้ให้ความสนใจเขาเลย ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองแปลกแยกจากทุกคน ดังในฉากที่ งานศพของขุนกวางหมิง

น้องชายของเขา แต่ตัวซุนกวงหลินเองไม่ได้เข้าไปร่วมงาน ได้แต่ยืนมองคนใน
ครอบครัวจากที่ไกล ๆ

ตอนทำพิธีศพของน้องชายผมตั้งแต่เริ่มจนจบงาน ผมยืนอยู่ไกล ๆ ไม่ได้เดินเข้าไป
ใกล้ ความโดดเดี่ยวและถูกทอดทิ้งกินระยะเวลายาวนานจนผมรู้สึกเหมือนไม่มีตัวตนในฐานะ
มนุษย์ในหมู่บ้านแห่งนี้ เสียงร้องไห้ที่แหบแห้งของแม่ดังเป็นครั้งสุดท้ายท่ามกลางแสงอาทิตย์
เจิดจ้า จากตำแหน่งที่ยืนอยู่ ผมมองเห็นความเสียใจเศร้าสลดของพ่อกับพี่ชายได้ไม่ชัดเจน

(หน้า 44)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่านอกจากซุนกวงหลินจะรู้สึกว่าตนเองแปลกแยกจาก
คนในครอบครัวแล้ว ยังรู้สึกว่าตนเองไม่มีตัวตนในฐานะมนุษย์ในหมู่บ้านแห่งนี้อีกด้วย
นั่นเป็นเพราะทุกคนให้ความสนใจทั้งหมดไปทำงานศพไม่ได้มีใครสนใจเขาเลย

5.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง

ในวรรณกรรมเรื่องนี้ซุนกวงหลินได้รับอุปการะจากหวังลี่เฉียงไปเติบโตที่
เมืองซุนตั้งเป็นเวลา 5 ปี เพราะในตอนนั้นสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ครอบครัวไม่สามารถ
เลี้ยงดูได้ เมื่อเขากลับมาอยู่กับครอบครัวเดิม พี่ชายกับน้องชายจะสนิทกัน และมี
อุปนิสัยคล้ายกับซุนก่วงไฉผู้เป็นพ่อ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องของเขาเห็นห่าง
กันอย่างเห็นได้ชัด โดยผู้แต่งได้บรรยายไว้ดังนี้

ฉากที่ซุนกวงหลิน โคนพี่ชายใช้เถียวเกี่ยวข้าวดีสีริยะ เขาจึงวิ่งไปฟ้องพ่อ
แต่กลับโดนพี่ชายและน้องชายใส่ร้าย จึงทำให้เขาโดนพ่อตี

ตอนที่สีริยะของผมถูกของแข็งกระแทกอย่างแรงนั้น ผมยังไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นด้วยซ้ำ
แต่เมื่อเห็นสีหน้าท่าทางของพี่ชายเปลี่ยนไปจากหน้ามือเป็นหลังมือ ผมจึงรู้สึกทันทีว่ามีเลือด
ไหลลงมาอาบใบหน้า พี่ชายผมยืนขวางอยู่หน้าประตู เขาขอร้องให้ผมไปล้างเลือด แต่ผมเอา
แต่ผลึกเขาออกห่าง ๆ แล้วเดินไปหน้าหมู่บ้านเพื่อไปหาพ่อซึ่งกำลังทำงานอยู่ในทุ่งนา พ่อมอง
มาที่ผม ผมได้ยืนตัวเองพูดว่า “พี่ตีผม” ผมไม่รู้เลยว่าหลังจากที่ผมออกจากบ้านมา พี่ชายจะใส่
เถียวเกี่ยวข้าวกริบใบหน้าน้องชายจนเป็นแผล พี่ชายอธิบายเรื่องราวและขอความเมตตาจากเขา
เมื่อเดินกลับถึงบ้าน สิ่งที่ผมเห็นไม่ใช่ภาพที่พี่ชายกำลังถูกทำโทษอย่างหนัก แต่กลับเป็นภาพที่
พ่อถือป่านยื่นรอผมอยู่ใต้ต้นเอล์ม

น้องชายปรักปรำผม บิดเป็นข้อเท็จจริงจนกลายเป็นว่าผมใช้เคียวทำร้ายน้องชาย ก่อน พี่ชายก็เลยทำร้ายผมจนเลือดไหลอาบใบหน้า พ่อจับผมมัดไว้กับต้นไม้แล้วเขียน ผมไม่มีวันลืมครั้งนั้นที่ถูกเขียนไปชั่วชีวิต ตอนผมถูกเขียน เด็ก ๆ ในหมู่บ้านต่างล้อมวงดูอย่าง คึกคัก ส่วนพี่ชายกับน้องชายของผมวางท่าใหญ่โตคอยรักษาความเรียบร้อย

(หน้า 12-13)

สาเหตุที่ผมถูกพี่ชายรังเกียจเดียดฉันท์เป็นเพราะเขาได้รับอิทธิพลจากพ่อ ทุกครั้งที่ผมปรากฏตัวขึ้นข้าง ๆ เขา เขาจะไล่ตะเพิดผมทันที ความห่างเหินระหว่างผมกับพี่ชายและน้องชายนั้นวันยิ่งมากขึ้น และเนื่องจากเด็ก ๆ ในหมู่บ้านมักจะติดตามพี่ชายผมแฉ ดังนั้นพวกเราจึงห่างเหินกันโดยปริยาย

(หน้า 11)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับขุนกวางหลินไม่ค่อยดีนัก พ่อเลือกที่จะเชื่อฟังคำพูดของพี่ชายและน้องชายมากกว่า และลงโทษโดยไม่ถามเหตุผลของขุนกวางหลินเลย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เหินห่างระหว่างพี่น้องกับขุนกวางหลินด้วย

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างสามภรรยา

วรรณกรรมจีนเรื่องนี้ได้สะท้อนให้ความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาผ่านตัวละครหลายตัว โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทั้งการนอกใจภรรยา การอยู่กินด้วยกันโดยไม่ต้องจัดพิธีแต่งงานเมื่อไม่ถูกใจก็เลิกกันไปก็มี หรือผู้หญิงสามารถมีความสัมพันธ์กับผู้ชายได้หลายคน เพราะคิดว่าตนเองมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายก็มี หรือแม้แต่การลักลอบมีความสัมพันธ์กัน โดยมีได้แต่งงานก็มี ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ฉากที่หญิงหม้ายพยายามช่วยวนหมอลู ขณะที่หมอลูมาถามอาการป่วยที่บ้านของหญิงหม้าย

ตอนที่ครอบครัวชู่ย้ายมาหนานเหมิน หญิงหม้ายยังไม่แก่เท่าไรหรือนักสาวใหญ่อายุสี่สิบปีคนนี้แสดงออกชัดเจนว่าสนใจหมอลูมาก หญิงหม้ายจึงเอานิสัยได้ใหม่ลิ้มแกซึ่งเป็นนิสัยมักง่ายของผู้ชายส่วนใหญ่มาใช้บ้าง ปกติคนที่ลงจากเตียงนอนของเธอส่วนใหญ่เป็นชวานา ขาเปราะ โคลน แต่การปรากฏตัวของหมอลูทำให้เธอตื่นตาตื่นใจ เธอจึงวางแผนแก้งป่วย เมื่อหมอลูมาถามอาการป่วยและให้เปิดเสื้อ เธอจึงถอดผ้าออกทั้งหมด หมอลูตกใจทำอะไรไม่ถูก

เมื่อเห็นเรือนร่างที่เข้าวนและแข็งแรงซึ่งแตกต่างจากภรรยาโดยสิ้นเชิง เรือนร่างของหญิง
หม้ายทำให้ตัดใจไม่ได้เสียทีเดียว หญิงหม้ายจึงใช้พลังกำลังของตนเองพาหอมอชุนมาที่เตียง
เหตุการณ์หลังจากนั้น หญิงหม้ายไฉยีนหอมอชุนบ่นพึมพำตั้งแต่ต้นจนเสร็จกิจว่า ฉันทำผิดต่อ
ภรรยา และลูก ๆ ของฉัน คุณหมอรู้สึกผิดแต่ก็ไม่หยุดการกระทำของตน ทุกอย่างเกิดขึ้นอย่าง
เป็นธรรมชาติ

(หน้า 113-115)

ฉากที่พ่อของชุนกวงหลินนอกใจภรรยา ไปมีความสัมพันธ์กับหญิงหม้าย

ตลอดเวลาที่พ่อเดินเข้าบ้านหญิงหม้ายอย่างอึมอึมและเดินออกจากบ้านของเธออย่าง
หมดสภาพนั้น ผมคอยแอบมองดูแม่ แม่ซึ่งพูดน้อยแต่มือเท้าไม่เคยหยุดทำงานหนักคนนี้ก็กำลัง
กล้ากลืนฝืนทน แสร้งว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้น

(หน้า 56)

หลังจากที่ผมจากไปอยู่ปักกิ่ง พ่อก็พยายามอย่างสุดความสามารถที่จะชุบตัวให้เป็น
คนเสเพลตั้งแต่หัวจรดเท้า ในขณะที่พ่อก็เริ่มทำหน้าที่เป็นพนักงานขนของด้วย พ่อเอาข้าว
ของในบ้านไปบำเรอหญิงหม้ายร่างคนนั้น พี่ชายผมซึ่งเรียนรู้การกล้ากลืนและความอดกลั้น
จากแม่ได้เป็นอย่างดี เขามองดูทุกสิ่งทุกอย่างที่พ่อทำโดยไม่มีปากเสียง

(หน้า 59)

ฉากที่หวังลี่เฉียงพ่อบุญธรรมของชุนกวงหลินมีความสัมพันธ์กับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยา
ตนเอง แต่เป็นภรรยาของเพื่อนร่วมงาน

ในช่วงที่สามีของผู้หญิงคนนั้นต้องไปทำงานต่างเมือง หวังลี่เฉียงซึ่งทำงานห้อง
เดียวกันกับสามีของผู้หญิงคนนั้นจะพาเธอมาที่ห้องทำงานตอนกลางคืน แล้วพวกเขาก็จะกวาด
ล้างของทั้งหมดบนโต๊ะลงพื้นเพื่อใช้โต๊ะต่างเตียงก่อนเริ่มสัมพันธ์สาวทอนเป็นความสุขที่ขม
เผื่อน

(หน้า 312)

ฉากที่เฟิงอี้ว์ชิงหญิงสาวในหมู่บ้าน ลักลอบมีความสัมพันธ์กับหวังเยว่จิ้นลูกชายตระกูล
หวังซึ่งอยู่หมู่บ้านเดียวกัน แล้วฝ่ายชายไม่ได้รับผิดชอบอะไรเลย ทำให้พ่อของเฟิงอี้ว์ชิงออกมา
ยื่นคำท้าหน้าบ้านตระกูลหวัง

เขากระต๊อบเท้าค่าเสียงดัง ท่ามกลางสายลมยามเย็น เสียงก่นคำของเขาดังก้องไปทั้ง หมู่บ้าน แต่สำหรับเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน คำก่นคำทั้งหมคนั้นเทียบไม่ได้กับคำพูดที่แสดงความเจ็บ ช้ำน้ำใจเพียงประโยคเดียวของเขาว่า “เอ็งนอนกับลูกสาวข้าแล้วนะโว้ย”

(หน้า 29)

ฉากที่การแต่งงานครั้งแรกของซุนกวงผิงพี่ชายคนโต ต้องยกเลิกไปเพราะซุนก่วงไปเป็นผู้ เป็นพ่อเอามือไปจับหน้าอกว่าที่ลูกสะใภ้ สองปีหลังจากนั้นแม่สื่อทำดอกไม้ไฟก็ไม่มาหาเขาอีก เลย ทำให้เขาหาคู่ครองด้วยตัวเอง

ในระยะเวลาสองปีหลังจากนั้น ซุนกวงผิงไม่เห็นแม่สื่อทำดอกไม้ไฟคนนั้นเดินขึ้นมาอีกเลย ยิ่งใหญ่เข้ามาหาเขาอีกเลย

เมื่อซุนกวงผิงอายุได้ยี่สิบสี่ปี เขาก็แต่งงานกับผู้หญิงในหมู่บ้านเดียวกัน ผู้หญิงคน นั้นชื่อ อิงฮวาครอบครัวของเขามีเพียงพ่อซึ่งนอนเป็นอัมพาตอยู่บนเตียง ความสัมพันธ์ ของทั้งสองคนเริ่มต้นที่บ่อน้ำหลังนั้น เช่นยี่วันหนึ่งซุนกวงผิงมองออกไปทางหน้าต่างหลัง บ้าน เห็นอิงฮวากำลังซักผ้า หญิงสาวสวมเสื้อผ้าซึ่งมีแต่รอยปะซุน พลงเข็ดน้ำตาที่พรั่งพรู ออกมาเนื่องจากความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก แผ่นหลังของอิงฮวาสิ้นระริกท่ามกลางสายลมฤดู หนาว ภาพที่เห็นทำให้ซุนกวงผิงมองกลับมาที่ตนเอง และเกิดความเป็นทุกข์ร่วมไปกับเธอ หลังจากนั้นทั้งสองคนก็ร่วมเดินเคียงข้างกัน โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากแม่สื่อที่ไม่ เหลียวแลพวกเขาอีกต่อไป

(หน้า 63)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรมการครองคู่ของชายหญิงในสังคมจีนชนบทที่กำลังพัฒนาไปสู่สังคมสมัยใหม่ ตัวอย่าง เหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความสั่นคลอนของสถาบันครอบครัวอันเกิดจากความสัมพันธ์ที่ฉาบฉวย ไม่มีจารีตประเพณีมากำหนด จึงทำให้ความซื่อสัตย์ระหว่างสามีและภรรยาเริ่มลดลง สามีไปมี ความสัมพันธ์กับหญิงอื่นได้โดยไม่นึกถึงความรู้สึกของภรรยา นอกจากนี้ความรักนวลสงวนตัว แบบผู้หญิงสมัยก่อนก็เริ่มลดลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งนี่อาจเป็นผลมาจากการ เปลี่ยนแปลงหลังการสถาปนาจีนใหม่ ค.ศ. 1949 ที่ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ผู้หญิงเท่าเทียมกับ ผู้ชายมากขึ้น (ออล ไชนีสคอทคอม, 2549) จึงทำให้ความสัมพันธ์ของสามีภรรยาในช่วงเวลา ดังกล่าวประปราย

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนในชนบทภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์จากวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน” ได้ข้อสรุปว่า แม้ในวรรณกรรมเรื่องนี้ ผู้เขียนไม่ได้เสนอแนวคิดวิพากษ์วิจารณ์การเมืองการปกครองของจีนในช่วงที่อยู่ภายใต้นโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์โดยตรง แต่มุ่งเน้นสะท้อนภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนจีนในชนบทว่าดำเนินไปและเปลี่ยนแปลงอย่างไรในช่วงเวลาดังกล่าวโดยกำหนดให้เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นในชนบทแห่งหนึ่งของจีนซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชนบทแห่งนี้รวมถึงคนในเมืองใกล้เคียง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้เขียนจะไม่ได้วิพากษ์วิจารณ์การเมืองโดยตรง แต่ภาพสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมก็สะท้อนถึงมุมมองด้านลบที่ผู้เขียนมีต่อนโยบายดังกล่าว ไม่เพียงแต่เด็กชาย “ซุนกวงหลิน” ที่ร่ำไห้เพราะถูกสังคมกีดกันให้เป็นอย่างอื่น แต่ตัวละครทุกตัวในเรื่องก็ไม่มีใครดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข บ้างทุกข์ระทม บ้างหน้าชื่นอกตรม เพราะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเก่าไปสู่สังคมใหม่

เมื่อวิถีของเกษตรกรรมถูกทำให้เป็นวิถีอุตสาหกรรม เน้นการผลิต ชวนาไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง เน้นการสร้างวัดมากกว่าให้คุณค่าแก่จิตใจ สภาพสังคมขณะนั้นจึงไม่เอื้อต่อผู้เฒ่าผู้แก่ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ส่งคนรุ่นใหม่ไปไม่ถึงความทันสมัยอย่างแท้จริง ตัวละครในเรื่องทุกรุ่น จึงตกอยู่ในสภาพสังคม “กลางเก่ากลางใหม่” การใช้ชีวิตจึงไม่มีหลักยึดเหนี่ยว วัฒนธรรมอันดีงามถูกทำลายและมุ่งแสวงหาความเป็นเมืองอันทันสมัย ดังนั้น “เสียงร่ำไห้กลางสายฝน” จึงเป็นดังเสียงของความทุกข์ยาก ความหดหู่ สิ้นหวังของชาวจีนในชนบทท่ามกลางนโยบายการพัฒนาประเทศที่ล้มเหลวของพรรคคอมมิวนิสต์

บรรณานุกรม

- กนกอร เกตุพงษ์ชัย. (2553). “คนขายเลือด.” สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาวรรณกรรม คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เจียน ชีระวิทย์. (2519). การเมืองและการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน. กรุงเทพฯ: กราฟิเคอาร์ท.
- จุฑาทิพย์ ทิพย์เหรียญ. (2555). “คนตายยาก.” สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาวรรณกรรม คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชมรมความมั่นคงของครอบครัวเชียงใหม่. (2526). ปัญหาครอบครัว. เชียงใหม่: พระสิงห์การพิมพ์.
- ณปรัชญ์ บุญวาต. (2552). “วิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.” ภาพสะท้อนของระบบครอบครัวและสถานภาพสตรีจีนในงานเขียนของ เฟิร์ลเอสบัค ปาจินและยุงซาง 5, 1 (มกราคม-มิถุนายน): 83-109.
- ดำรง ฐานดี. (2544). สังคมและวัฒนธรรมจีน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ผกา สัตยธรรม. (2552). สุขภาพจิตเด็ก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนัส หันนาคินทร์. (2523). การสอนค่านิยมและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2534). จิตวิทยาครอบครัว. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. คณะอักษรศาสตร์ . เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ . (2552) . นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีระชัย โขคมุกดา. (2555). 150ปี ประวัติศาสตร์จีนยุค “ป่วยไข้.” พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ยิปซีกรุ๊ป.
- วีระชัย โขคมุกดา. (2557). ประวัติศาสตร์จีน มหาอำนาจผู้กุมชะตาโลกจากโบราณถึงปัจจุบัน. กรุงเทพฯ:ยิปซี.
- ศรีนวล พูลเลิศ. (2549). ค่านิยม. เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2558. เข้าถึงได้จาก http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/phayao/srinal_p/social/sec02p%2003.html
- สาธารณรัฐประชาชนจีน.(2558).เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2558. เข้าถึงได้จาก[http://e-book.ram.edu/e-book/e/EF304\(S\)/EF304\(S\)-2.pdf](http://e-book.ram.edu/e-book/e/EF304(S)/EF304(S)-2.pdf)

ออลไชนีสคอทคอม. (2549). รอบรู้เรื่องจีน.เข้าถึงเมื่อ 9 มีนาคม 2558.เข้าถึงได้จาก

<http://www.all-chinese.com/journal-arsom/copy-44>

CRI. (2558). ครอบครัว.เข้าถึงเมื่อ 9 เมษายน 2558. เข้าถึงได้จาก

<http://thai.cri.cn/learnchinese/lesson04/6.html>

Weerasak. (2558).สาธารณรัฐประชาชนจีน.เข้าถึงเมื่อ 9 เมษายน 2558. เข้าถึงได้จาก

http://www.mcupt.com/index_mcupt/Weerasak/Republic%20of%20China.pdf